1848
Osmičky v dějinách českých zemí
Milan Vojáček

8

1848

Milan Vojáček

OSMIČKY
v dějinách
ČESKÝCH ZEMÍ

Publikace k výstavě archivních dokumentů
z cyklu Osmičky v dějinách českých zemí.

Vydal Národní archiv v Praze v roce 2008.

© Národní archiv 2008
ISBN 978-80-86712-58-1

„Ten Windischgrätz! Svolali jsme na Žofín Slovanský sjezd. A on hned zesílil v Praze hlídky. A to víte – jak začnou chodit ulicemi stráže po dvou po třech, tak to Pražáky znervózní. V Celetné se něco semlelo a začalo se střílet. Windischgrätzová vykoukla z okna, a nějaká zbloudilá kulka – pic!, a bylo po ní. Umíte si představit, jak to Windischgrätze dopálilo. Vojsko hned do ulic a naši začali stavět barikády.“

J. Cimrman

Rok 1848 otřásl řadou evropských států, habsburskou monarchii nevyjímaje. Císař Ferdinand byl pod tlakem událostí donucen propustit politika evropského formátu Metternicha, přislíbit ústavu a volby do sněmů. Padla cenzura, vyrojily se nové tituly novin, letáky, pamflety, brožury a petice. Společnost se probudila a začal se konstituovat politický život. Sever Itálie povstal proti rakouské vládě, Maďaři vyhlásili samostatnost, Vídeň se dvakrát vzbouřila. Také české země se daly do pohybu: shromáždění ve Svatováclavských lázních, vznik Národního výboru, deputace s peticí k císaři, Palackého odmítnutí frankfurtského parlamentu – rozkol mezi Čechy a Němci, svolání Slovanského sjezdu do Prahy, červnové barikády v pražských ulicích a svolání říšské rady do moravské Kroměříže. To jsou jen některé momenty hektického dění. Lidé měli možnost se svobodně vyjádřit, vstoupit do národní gardy, volit své zástupce do sněmu, prostě se aktivně účastnit všech nových událostí. Jejich hmatatelným výsledkem bylo zrušení poddanství, které potvrdilo vznik občanské společnosti. Nástup Františka Josefa I. v závěru roku jen předznamenal blížící se konec revoluce. Síly starého světa se opět zkonsolidovaly.

1848

Prosba k Metrnichowi!

Otče náš Metrnichu, genž gsi we Wjdni, zneuctěno budiž gméno twé; prigd k nám brzy řjzenj giné; staniž se wůle poddaných w Čechách, na Morawě a w Slézsku; deg nám wětssj chleb; odpusť nám nasse haněnj a kletbu, gakož i my odpaussťjme ten nowý na nás od tebe uwalený zemský dluh; neuwed nás w pokussenj, ale zbaw nás zlatem a střjbrem od wsseho zlého. Amen.

Zdráwy budte Banknoty, wy gste plny podwodu; wasse nyněgssj cena gest s wami; wy gste zlořečený mezy peněžy, a zlořečený gest ten, který wás wynalezl. Podwodliwé banknoty proste za nás ubohé poddané w hodinu nassjch prázdných pytljčků skrze železnau dráhu. Amen.

48

Leták zesměšňující Metternicha. ▲

„České přání“, titulní stránka z Pražských listů 2. ledna 1848. ▶

PRAŽSKÉ NOWINY.

Pražské Nowiny wycházejí w Neděli a we Čtwrtek. Předplácí se w nowinárně (w Křižownické ulici č. 86.) čtwrtletně 1 zl. 30 kr. stř., aneb půlletně 3 zl. stř.
Na Wěcu w nowinárně čtwrtletně 45 kr., půlletně 1 zl. 30 kr. stř.

Na c. k. poštách Nowiny půlletně bez obálky 4 zl. 18 kr., s obálkau půlletně 4 zl. 42 kr. W Oznamowateli platí se za místo každého petitowého řádku při trojnásobném ohlášení 4 kr. stř.
Wcela na c. k. poštách půlletně bez obálky 2 zl., s obálkau 2 zl. 24 kr. stř.

Číslo 1. Roku 1848 — Dne 2. Ledna.

Přehled tohoto čísla:

Domácí záležitosti. České přání. — Průmyslowá Jednota. — Matice Česká. — Z Chorwát. — Z Krakowa.
Pod čárau. Úwod nowinářský.
Anglicko: Nedorozumění strany biskupstwí Herefordského. Dr. Hampden. — Ospravedlnění katolického kněžstwa irského. — Rokowání o emancipaci židů w dol. sněm.
Francausko: Král. — Hádky před otewřením sněmu. — Mortierský proces. — Tresty časopisů.
Rusy: Gen. Lütke.
Německo: Censura časopisů w Bawořích. — Papež do B. Kolína pozwán. — Prusko we Šwýcarech. — Zkaženost Berlínská. — Židé w Meklenbursku. — Z Berlína o kozácích. — Badenský sněm.
Wlachy: Parma. — Císařské wojsko w Modeně. — Nepokoje w Modeně.
Šwýcary: Neuenburg. — Wallisské kláštery. — Instrukce poslů Freiburských.
Amerika: Pocta Sw. Otci.
Dopisowatel: Ze Smečna. — Z Wysokého Mýta.
Průmysl a hospodářstwí.
Žertowná kronika.
Powýšení a wyznačení.

Domácí záležitosti.

České přání

k nowému roku 1848 a ke wšem budaucím, jak dalece zapotřebí bude.

Ačkoli jsme co odběratelé omluwenky noworoční od wšelikých gratulac práwně a jak náleží oswobozeni, přece zde nad swau powinnost z dobré wůle přání umístíme, jako wstup a úwod obnowených a zwětšených Pražských Nowin.

Přejeme si tedy, co si wšichni Čechowé přejí aneb aspoň přáti mají, a sice:

1. Aby skutečně panowala dále swornost obau národů w zemích koruny naší bydlících, tak jak welí zákony a maudrá wůle našich králů: aby každý wzdělanec obau jazyků zemských stejně mocen byl, aby tedy každý dobrau příležitost měl, přiučiti se jim, rodilý Čech němčině w té míře, jako rodilý Němec češtině.

2. Aby se žádný, kdo tuto rownost wyhledáwá, za zlomyslého, za nebezpečného, za buřiče, za přeplatce, za neprohlašowal, dle zásady: „Quod mihi justum, tibi aequum,“ t. j. „Co nechceš sám trpěti, nečiň jinému.“ Aby tedy každý, než některé snažení Čechů haněti, a zatracowati počne, napřed rozwážil, co by sám na jejich místě a w jejich stawu činil.

3. Aby se Němci nediwili tomu, když si Čechowé přičinliwostí swau k tomu dopomohau, čeho posud neměli, nýbrž aby se tomu diwili, že toho posud Čechowé neměli, a aby nežehral nikdo na Čechy proto, že se chtí jemu wyrownati, nýbrž radowal se, že se on Čechům rownati nemusí.

4. Aby bylo zabíjení Čechů w statistikách přísně zapowězeno.

5. Aby kwetla národní swornost mezi kmeny národu česko-slowanského, aby se žádný nad ostatní nepowyšowal, a žádný pod ostatní neponižowal. Aby swornost a jednota jazyka i literatury pewně stála, a aby již konečně přestala prawopisní reformace.

6. Aby též swornost rozličných stawů a rozličných mínění panowala, twoříc z různobarewných kwětin jeden krásný wěnec.

7. Aby k blahodějným aučelům zřízené jednoty a společnosti naše probuzené dále wzrůstaly a neprobuzené se probudily, podáwajíce našim Nowinám wždy hojnější látku ke zpráwám potěšitelným. Aby se ale také pro tyto zpráwy na nás nemrzely, nás nekacéřowaly.

8. Aby se wywáželo ze země naší málo peněz, ale mnoho obilí, dříwí, uhlí, wlny, železa, skla, sukna, příze, plátna, owoce atd. atd.

9. Aby se Wšem Stawům dobře a dle žádosti dařilo.

Poněwadž si, jak každý widí, nic neslušného a nemožného nepřejeme, tím pewněji očekáwati můžeme, že se naše přání brzy wyplní.

⁕ Průmyslowá Jednota. Měsíční schůzka dne 4. Ledna w auterý bude opět welmi zajímawá a důležitá. Nejen že se strany náwrhu p. apellač. rady Smida, o kterém w předešlé schůzce tak dlauho a ostře rokowáno bylo, konečně hlasowati bude: také o wýstawě průmyslní na r. 1848 se nález učiní, a we zpráwě za minulý měsíc uslyšíme odpowěd k wys. sl. zpráwě zemské, kterau sl. ředitelstwo Jednoty na wyjádření zdejší kr. stawowské techniky o náwrhu naší wzorní průmyslowé školy učinilo. Také činíme P. T. pp. spoluaudy na to pozorny, že w měsíci Lednu, a sice wždy každý čtwrtek budau se woliti nowí audowé rozličných wýborů, z nichž pak do gen. ředitelstwí nowí audowé woleni budau.

Matice česká. Z příčiny některých dopisů z wenkowa s strany knih, které sbor musejní pro řeč a literaturu českau studujícím w lewnější než krámské ceně prodáwati míní, sluší ke zpráwě, w těchto nowinách dané, o schůzce téhož sboru w Prosinci držané podotknauti, že posud žádné knihy k tomu účelu skutečně ustanoweny nejsau.

W. W. Tomek, sekret. sboru M. Č.

Z Chorwát.

W Karlowci w Chorwátsku bylo 1. Pros. m. r. prwní weřejní shromáždění tamějšího wolícího měšťanstwa a tak nazwané wnitřní magistrátní raddy drženo. Mezi jinými jest u shromáždění tomto uzawřeno: že k poradám wnitřní i wnější raddy, jako i ku politickým posezením wnitřního magistrátu, jesti každému měšťanu, jenž se slušně chowá přicházeti a tu přítomným býti powoleno; pak že se wšechny žádosti o udělení měšťanstwa mají od wnitřní raddy společně s wybranau obcí (wýborem) we smíšených posezeních, co měsíc držaných, rozhodowati.

Z Krakowa.

Gazeta Krakowska dne 24. Pros. přináší oznámení auřední od c. k. dworního komisaře hr. Deyma podepsané, které určuje zákonní poměry býwalé republiky Krakowské, z nichžto my zde jenom nejhlawnější wyjímáme.

Krakow a jeho okolí bude od 1. Ledna 1848 zwláštní kraj s krajským auřadem, který bude zároweň w městě Krakowě místní policii wykonáwati. Dosawad ustanoweni w okolí Krakowském okresní komisarowé (9) budau nyní podřízeni onomu krajskému auřadu. C. k. komisař dworní w Krakowě od 1. Ledna 1848 přejme wšechny mocnosti, které mají w jiných zemích zpráwy zemské, a bude instance wyšší k odwolání od krajského auřadu policejní direkce, a ostatních auřadů.

Úwod nowinářský.

Dwě welmi důležité wěci, na které přede wším zřetel obrátiti zapotřebí, jsau rozličné způsoby wlády a rozličná politická smýšlení čili strany politické. Kdo o těchto dwau záležitostech dobře, zdrawě a přirozeně smýšlí, tenť má hlawní základ weškerého rozumění wěcem weřejným a obecným. A wšak během času se tyto wěci tak zahátily, buď samy zamotaly neb aumyslně zamotány jsau nahromadilo se tu tolik rozmanitých druhů, jmen, rozdílů, tak dalece se wěci od jmen a jména od wěcí uchýlily, že se nyní již lidé o pauhé slupiny toho hádají, jedni schwalujíce něco, jiní haníce.

K wůli pořádku w obci newyhnutelně musí býti w ní jistá nejwyšší moc, která dílem prawidla, dle nichžto se obec řídí, ustanowuje (zákony), dílem wykonáwá we jménu wšech ostatních občanů, čehož jednati prospěšno i zapotřebí, dílem rozepře wšelijaké saudí. S ohledem na tuto nejwyšší moc jsau nyní tři hlawní způsoby wlády: monarchická, kde jeden wšelikau nejwyšší moc we swé osobě zastáwá; aristokratská, kde nejwyšší moc w obci dána jest do rukau malého počtu osob wznešenějších, a demokratická, kde buď weškeren aneb skoro weškeren lid sám dle swé wůle se řídí. Tyto dwě poslední mohau býti a jsau oprawdu welmi rozmanitého druhu a od auplné monarchie do auplné demokratie možný jest nesčíslný počet stupňů, nejhlawnější ale rozdíly jsau: konstituční wláda, kde mocnář obmezen jest w moci swé, a sice buď aristokratská konstituce, když malý počet tuto obmezující moc w rukau má, aneb demokratská, kde weliký počet neb celý lid wládaře obmezuje: pak republika, kde se bez mocnáře obec sprawuje swěřujíc moc na čas woleným auředníkům a ta opět může býti aristokratská neb demokratská.

Toť jsau owšem jen nejznamenitější rozdíly, a marné by bylo chtíti zde wšechny druhy a způsoby wlád wyjmenowati, neboť jest jisto, že nejsau ani dwě wlády na swětě docela stejné. Poněwadž ale způsob wlády jest záležitost, od nížto welice záwisí pozemská blaženost, spokojenost lidu, pokrok, rozkwět a sláwa národů: proto také odjakžiwa lidé welmi mnoho o této wěci přemýšleli, rozličná mínění wznikla o tom, a tudy newyhnutelné hádky, neboť jedni onen, jiní jiný způsob wlády wíce schwalowali a sobě přáli, proti čemu zase jinak smýšlející se wšemožně opírali. Tak skrze toto nedorozumění skrze takowé rozličné a od sebe rozdílné smýšlení o [illegible] hádkách, pro tyto hádky, jaká w zemi wláda býti má, powstaly opět rozličné politické strany rozmanitými jmeny se jedna od druhé wyznačující, jako jsau konserwatiwní, liberální, radikální, serwilní, moderados atd. Strana politická jest počet lidí jistý způsob wlády schwalujících, a zasazujících se o to, aby takowého způsobu wláda w zemi jejich panowala. Strany politické jsau tedy se způsobem wlád auzce spojeny, a jedno bez druhého se dobře mysliti

(Dokončení toho článku nemůžeme podati až w budaucím čísle.)

8

48

Na počátku roku 1848 jistě ani císař Ferdinand ani kancléř Metternich neočekávali, že to bude poslední rok jejich vlády v Rakousku.

Zprávy o vyhlášení republiky ve Francii, které na počátku března přinesl i pražský tisk, ukončily období, kdy se zdálo, že policie a byrokracie mají stát pod kontrolou. Také Praha se přidala k evropské vlně manifestací a petic požadujících změnu poměrů, přijetí ústavy zaručující občanská práva a svobody, uvolnění cenzury a demokratizaci společnosti. Zároveň se také objevily národní požadavky a snahy o změny v uspořádání Evropy podle nacionálního principu.

▲ Rakouský kancléř Clemens Wenzel Lothar Nepomuk kníže Metternich (1773–1859).

◀ Císař Ferdinand V., jenž stál v čele monarchie v letech 1835–1848.

Prager Zeitung.

Das Abonnement dieser Zeitung ist halbjährig und beträgt im Zeitungs-Comptoir 6 fl. Conv. Münze, bei den k. k. Postämtern ohne Couvert 8 fl. 48 kr., mit Couvert 9 fl. 24 kr. und mit Couvert und portofreier Versendung 10 fl. Conv. Mze.

Einzelne Nummern kosten im Zeitungs-Comptoir 10 kr. C. M. Die contractmäßige Insertions-Gebühr für eine einspaltige Petitzeile im laufenden Text bei dreimaliger Einschaltung ist 4 kr., (bei einmaliger Einschaltung 2 kr. und bei jeder ferneren Einschaltung 1 kr. C. M.).

Nr. 36. Freitag den 3. März 1848.

Uebersicht.

Oesterreichische Staaten. Wien. (Hof- und Dienstnachrichten.) Deutschland. Sachsen, Dresden. (Wahlen der Abgeordneten. — Steinkohlenlager entdeckt. — Vermischtes.) Frankreich. Paris. (Neuere Vorfälle. — Die Tuilerien. — Die Herzogin von Orleans in der Deputirten-Kammer. — Neueste Nachrichten. — Die dritte französische Revolution.) Brüssel. (Tagesbericht.) — Paris. (Die Mitglieder der provisorischen Regierung. — Die Familie Ludwig Philipps.) Italien. Toscana. (Das neue Fundamentalstatut. Schluß.) — Sicilien. (Nachrichten.) Schweiz. (Die erste Sitzung der Bundesrevision.) Moldau. Jassy. (Rede des Directors der Gewerbschule.)

Signale aus der politischen Welt. — Industrie-, Handels- und Eisenbahnzeitung. — Welttelegraph. — Blätter für Natur, Kunst, Wissen und geselliges Leben.

Oesterreichische Staaten.

Wien. Se. k. k. Majestät haben mit Allerhöchster Entschließung vom 19. Februar l. J., den Gubernialrath, Franz Nobile Camerata, zum ersten Rathe bei dem Cameral-Magistrate zu Venedig zu ernennen geruhet.

Se. k. k. Apostol. Majestät haben mit Allerhöchster Entschließung vom 19. Febr. l. J., den k. k. Mähr. Schles. Gubernial- und Präsidial-Secretär, Heinrich Ritter v. Lebzeltern, zum Prerauer Kreishauptmanne allergnädigst zu ernennen geruhet.

Se. k. k. Majestät haben mit Allerhöchster Entschließung vom 19. Februar l. J., die bei der k. k. Steiermärkischen Provinzial-Staatsbuchhaltung erledigte Vice-Staatsbuchhalters-Stelle dem dortigen Rechnungsrathe Andreas Riegebauer, allergnädigst zu verleihen geruhet.

Deutschland.

Sachsen. Ende Febr. [Wahlen der Abgeordneten. — Steinkohlenlager entdeckt. — Vermischtes.] Ueber die Theilnahme am Staatsleben ist in den kleineren Städten unseres Vaterlandes eben kein sonderlich erfreuendes Bild aufzustellen. Die Wahlen der Abgeordneten zu dem bevorstehenden Landtage werden an manchen Orten so saumselig oder eigentlich gar nicht betrieben, daß man wirklich die Frage aufwerfen kann, ob es denn noch einen Gemeinsinn, eine Verfassungsliebe gibt. Wir haben leider Beispiele, daß sich von einer ganzen Bürgerschaft blos 18 Personen zusammenfanden, um — zu wählen. Wir betrachten dies als ein sehr betrübendes Zeichen einer Lauheit oder vielmehr Trägheit, welche wie ein Krebsschaden allmälig die so nöthige Theilnahme am Leben des Staates, am Gesammtinteresse sämmtlicher Bevölkerung des Landes, aus dem doch wieder die Rückwirkungen auf das Wohl und Wehe des Einzelinteresse hervorgehen, untergräbt. — Abermals ist ein neues reichhaltiges Steinkohlenlager in der Nähe der Fabrikstadt Krimitschau entdeckt worden. Bereits hat sich ein Comité gebildet, und Actien zu 10 Thlr. mit 2 Thlr. Anzahlung werden creirt. Eine zum 15. März zusammentretende Generalversammlung wird diese so wichtige Angelegenheit feststellen. — Die Oeffentlichkeit bringt doch immer Nutzen. So wurde unter Anderm in der Berliner Zeitungshalle des Drucksystems erwähnt, welches Fabrikanten gegen ihre Lohnarbeiter mit einer unbarmherzigen Consequenz anwendeten. Wenn auch jener Artikel in der Berl. Zeitungshalle mit etwas zu gallichter Tinte geschrieben ist, so haben sich doch in der That Beispiele dieses so schändlichen, empörenden Systems bereits herausgestellt, die nun bis zur gerichtlichen Untersuchung gediehen sind, auf deren Resultate man recht sehr gespannt ist. So wird es wahr, das Wort ist ein Pfeil, der vom Bogen abgeschossen, selten seinen Mann verfehlt. Während unsere sächsischen Blätter über derlei Dinge schweigen, bringt die Berl. Zeitungshalle einen geharnischten Artikel, der einen Blitz gleich zündet und dunkle Nacht erhellt. — Um unsern Bericht mit einer Curiosität zu schließen, gedenken wir eines Meisterstücks, das unter seltsamen Umständen zu Stande gekommen ist und wirklich Bewunderung verdient. Der Schmiedegeselle Dreßler in Oberwiesenthal hatte vor 5 Jahren durch einen unglücklichen Schuß seine rechte Hand verloren. Dennoch gab er sein Schmiedewerk nicht auf. Vor Kurzem machte er sein Meisterstück. Den Schmiedehammer an den rechten Armstumpf angeschnallt, arbeitete er mit bewunderungswürdiger Geschicklichkeit 4 Hufeisen aus dem Feuer und beschlug damit ein Pferd. Sachverständige fanden das Meisterstück ausgezeichnet. Die Wahrheit dieser Thatsache ist verbürgt. L.

Frankreich.

Paris, 24. Febr. [Neuere Vorfälle.] Der von Paris abgehende Abendzug — so berichtete die „Independance" von Brüssel, deren Mittheilungen wir in dem Folgenden benutzen, Brüssel, den 25. Februar, 1 Uhr Nachmittags, datirt — ist heute Morgen nicht angekommen, nur der von Quievrain ist eingetroffen und zwar ohne französische Correspondenz. Vage Gerüchte waren über den Fortgang des Kampfes in Paris verbreitet. Bei Amiens, hieß es, seien die Eisenbahn-Schienen auf einer ziemlich langen Strecke ausgehoben; man fügt hinzu, daß an mehreren anderen Stellen zwischen Amiens und Paris die Eisenbahn beschädigt sei. Der Viadukt von la Chapelle bei Paris soll zerstört sein.

Wie wir bereits berichteten, hatte gestern Morgen ein starker Haufe sich nach dem Bahnhof der Nord-Eisenbahn begeben, wo Truppen stationirt waren, welche die Ankunft der erwarteten Züge schützen sollten. Die Soldaten sollen Feuer gegeben haben und eine große Anzahl Todter und Verwundeter gefallen, die Schienen aber vom Volke ausgehoben sein.

So eben kommt der Zug von Lille an, dort ist Alles vollständig ruhig, aber man ist auch ohne alle Nachrichten von Paris.

3 Uhr. Der heute Morgen von Valenciennes abgegangene belgische Zug kömmt so eben an, er bringt den Pariser Zug nicht mit und hat auch keine sichere Nachrichten aus Frankreich. Die früheren Gerüchte werden indeß durch Reisende aus Valenciennes bestätigt, wenn sie auch kein sicheres neues Faktum hinzufügen.

Nach den umlaufenden Gerüchten indeß wäre ein Theil der Eisenbahnschienen von Paris nach Valenciennes auf eigenen Befehl des Verwaltungsraths der Eisenbahn ausgehoben, der den Drohungen des Volkes nachgegeben hätte, welches bedroht hatte, sämmtliche Stationsgebäude in Brand zu stecken, wenn man sich seinem Verlangen nicht füge. Außerdem ging in Valenciennes das Gerücht, daß die Insurrection Fortschritte mache, daß in mehreren Vierteln von Paris das Volk vollständig Meister sei, und daß man sich in den Departements dem Abgang von Truppen nach Paris widersetze.

Weniger zweifelhaft scheint es, daß die in Valenciennes garnisonirenden Dragoner auf der Eisenbahn nach Paris dirigirt sind. Man versichert indeß, daß, als sie in Douai angekommen seien, das Volk sich ihrem ferneren Zuge habe widersetzen wollen. Es habe zu dem Zwecke draußen vor der Stadt die Bahnschienen ausgehoben und die Dragoner wären genöthigt gewesen, ihren Weg zu Pferde fortzusetzen.

6 Uhr. So eben trifft der zweite Zug von Lille ein. Die Nachrichten, welche wir aus dieser Stadt erhalten, bestätigen die obigen, das heißt, man ist dort ebenfalls ohne Nachricht von Paris, und es herrscht dort große Aengstlichkeit, die Stadt aber ist vollkommen ruhig.

9 Uhr. Der letzte Zug von Valenciennes ist noch nicht angekommen, auch hat weder die Regierung, noch die französische Gesandtschaft irgend einen Courier erhalten.

26. Febr., 4 Uhr Morgens. Die schlimmsten Befürchtungen sind übertroffen:

Alle vom Könige gemachten Konzessionen sind nach einander zurückgewiesen.

Das Anerbieten einer Thron-Entsagung zu Gunsten des Grafen von Paris mit der Herzogin von Orleans als Regentin ist ebenfalls verworfen.

Die Tuilerien sind geplündert worden.
Die königliche Familie befindet sich auf der Flucht.
Die Republik ist proklamirt worden.
Eine provisorische Regierung ist gebildet.

Wir haben gestern nach der „Presse" das verhängnißvolle Ereigniß berichtet, welches sich am 23. um 10 Uhr Abends, vor dem Hôtel der Conseil-Präsidentschaft zutrug und das den Kampf, welcher bereits geendet schien, von Neuem anfachte. Dies ewig beklagenswerthe Ereigniß wird in einer Nachschrift des „Journal des Débats" vom 24. bestätigt, welche von Donnerstag 10 Uhr Morgens datirt ist und folgendermaßen lautet:

„Als gestern (23.) am Nachmittag und Abend die Nachricht von dem Rücktritt des Ministeriums in allen Vierteln von Paris bekannt geworden war, hatte sich die Ruhe von selbst wieder hergestellt. In der Nacht zog eine Menge Volkes mit Fackeln durch die Straßen und Boulevards. Gegen 10 Uhr war dieser Haufe am Ministerium des Auswärtigen angekommen. Die Truppen, welche das Hôtel bewachten, glaubten, daß man sie angreifen wolle, und in einem unglückseligen Mißverständniß gaben sie Feuer.

Ungefähr 20 Individuen wurden getroffen und die Menge floh davon, Geschrei der Erbitterung und Wuth ausstoßend. Das unglückliche Ereigniß, das bald in allen Vierteln von Paris erzählt, mit Zusätzen vermehrt, entstellt und als ein Verrath der Behörden gegen das Volk dargestellt wurde, fachte sogleich den Aufruhr wieder an. Die ganze Nacht hindurch errichtete man an sehr vielen Stellen Barrikaden auf. Seit heute Morgen wird im Viertel St. Martin geschossen.

So eben ist eine Proclamation an die Einwohner von Paris angeheftet, welche die Nachricht enthält, daß der König den Herrn Thiers zum Präsidenten des Conseils ernannt, und daß, als Hr. Thiers verlangte, daß ihm Herr Odilon-Barrot beigegeben werde, der König seine Zustimmung gegeben hat.

In diesem Augenblick versammelt sich die National-Garde, und es heißt, daß alle Legionen au grand complet sein werden. Da jetzt die, welche gestern den Sturz des Ministeriums verlangten, vollständig befriedigt sind, so hat man allen Grund, anzunehmen, daß die National-Garde sich heute fest entschlossen zeigt, eine Volksbewegung, die keinen Gegenstand mehr hat, zu unterdrücken. Die Linientruppen und die Kavallerie versammeln sich in Verbindung mit der National-Garde."

Die in dieser Proclamation verkündigten Konzessionen haben dem Volke nicht genügt. Der Kampf tobte heftiger und heftiger in den Straßen von Paris fort, die fast sämmtlich von zahllosen Barrikaden strotzten.

Was hat sich von 10 Uhr an ereignet? Sichere Details darüber fehlen; es heißt, daß der König erklärt hat, er danke zu Gunsten seines Enkels, des Grafen von Paris, ab, daß sich aber ein großer Widerwille gegen die Regentschaft des Herzogs von Nemours kundgegeben hatte. Darauf hätte sich, sagt man weiter, die Herzogin von Orleans, von ihrem Sohne begleitet, in die Deputirten-Kammer begeben, welche in diesem Augenblicke versammelt war, und dort hätte sie für den Grafen von Paris den Thron und für sich die Regentschaft verlangt.

Leute in bürgerlicher Kleidung, die sich unter die dienstthuenden Nationalgarden im Palais Bourbon gemischt, sollen sich Rohheiten gegen die Prinzessin und ihren Sohn haben zu Schulden kommen lassen. Die Nationalgarden sollen sich sogleich in's Mittel geschlagen haben, aber die Herzogin und der junge Graf von Paris sich eiligst entfernen müssen und die Versammlung beschlossen haben, über ihren Antrag in Berathung zu treten.

Wir wiederholen, wir können diese Einzenheiten nicht verbürgen. Man wird gleichzeitig begreifen, daß eine Masse Umstände hierbei ausgelassen sind. Aber das Resultat der Berathung ist positiv.

Die Bitte der Prinzessin wurde zurückgewiesen und zwischen 4 und 5 Uhr wurde eine Proclamation an den Mauern von Paris angeschlagen. Die Proclamation fängt, wie folgt, an:

Keine Bourbonen!
Es lebe die Republik!
Die National-Versammlung!
Die provisorische Regierung!

Die provisorische Regierung ist, wie folgt, zusammengesetzt: Kammer-Mitglieder: Arago, Ledru-Rollin, Marie, Dupont (de l'Eure), Lamartine. Armand Marrast, Redacteur en Chef des „National"; Ferd. Flocon, Redacteur en Chef der „Reforme"; Albert, Arbeiter.

Während sich dieses in der Deputirtenkammer ereignete, war das Tuilerienschloß der Schauplatz schrecklicher Scenen und Handlungen des Vandalismus. Das Volk zeigte sich wüthend. Es geschahen Dinge, die wir indessen nicht verbürgen wollen. Das Schloß, versichert man uns, wurde durch Linientruppen, die Munizipalgarde, die Jäger von Vincennes und die Artillerie vertheidigt. Die Linientruppen weigerten sich, auf das Volk zu schießen. Die Jäger von Vincennes, die Munizipalgarde und nur ein Theil der Artillerie gaben Feuer. Es fand hierbei ein wahres Blutbad statt. Nach einem Kampfe, wobei die Munizipalgarde fast gänzlich aufgerieben wurde, war das Volk Meister des Schlosses.

Dieses Faktum ist positiv. Aber glücklicherweise fand sich daselbst kein Mitglied der königl. Familie mehr, als das Volk eindrang. Das Schloß ist geplündert, der Thron, sagt man, auf den Platz heruntergeschleppt und verbrannt und das ganze Mobiliar zerstört.

Von hier begaben sich die Insurgenten in das Palais Royal, das, wie man weiß, Privat-Eigenthum des Königs ist. Sie legten Feuer an die königl. Zimmer, die durch dasselbe vollständig zerstört wurden. Das Hôtel des Ministers der auswärtigen Angelegenheiten wurde gleichfalls in Brand gesteckt.

Man sagte, daß der König zu Vincennes sei. Das Volk zog dahin. Se. Majestät war nicht daselbst.

Die provisorische Regierung, durch eine Versammlung im Palais Bourbon gebildet, ist in diesem Palais in Permanenz.

Der General-Direktor der Posten ist gewechselt. Wir kennen den Namen seines Nachfolgers nicht.

Paris bot, wie man sich nach obiger Erzählung denken kann, am 23. und 24. ein wahrhaftes Bild der Zerstörung dar. Auf den Straßen und den Boulevards lagen Leichen. Alle Bäume der Boulevards sind zerstört.

Von hundert zu hundert Schritten, um so zu sagen, stößt man in den Straßen auf Barrikaden, die vom Volke bewacht werden und nur einer einzigen Person auf einmal den Durchgang gestatten, eine Parole ist erforderlich, um jede Barriere zu passiren, eben so um die Stadt zu verlassen, deren Barrieren übrigens, sagt man, verbrannt sind.

Der Zweck dieser Vorsichtsmaßregeln scheint zu sein, die Flucht der Minister zu verhindern, von denen man vermuthet, daß sie noch in Paris sind.

Diese Barrikaden wurden in einigen Stunden errichtet in der Nacht von Mittwoch auf Donnerstag und am Morgen dieses Tages.

Alle Gerüchte, die über ein Aufreißen der Eisenbahnschienen auf der Tour zwischen Valenciennes und La Chapelle St. Denis gingen, sind ungegründet. Die Eisenbahn war nur in der Nähe von Paris und bei der Station von La Chapelle St. Denis zerstört worden. Diese Station war ganz verbrannt und der Viadukt bei Paris gänzlich zerstört worden. Indessen war die Station von Enghien (der ersten nach der von La Chapelle St. Denis, zwei Stunden von Paris) der Cours bis Valenciennes völlig frei. Die Züge gehen daher gegenwärtig von der Station Enghien aus.

— Zeitungen und Briefe nach Brüssel sind weder Donnerstag noch Freitag in Brüssel eingetroffen. Alle Brief-Packete sind zwar pünktlich durch die Postverwaltung in Paris expedirt worden, indeß die Postboten mußten sie, um sie an ihre Bestimmung gelangen zu lassen, vor die Stadt tragen und wurden an der ersten Barrikade die sie zu passiren hatten, durch das Volk angehalten und nach den Mairien gebracht. Daselbst wurden die Briefschaften aufgebrochen. Ein großer Theil, vorzüglich die an die Behörden, wurden verbrannt. Nur die Privatbriefe, die man von wenig Bedeutung glaubte, wurden zurück in den Briefbeutel gelegt. Wir wissen nicht, warum diejenigen, die nach Brüssel bestimmt sind, daselbst nicht angekommen sind. (A. P. Z.)

Paris, 24. Febr. [Die Tuilerien.] Gestern Abend war Alles in Ordnung. Alle Welt spazierte auf den Boulevards wie zu einem Feste. Da wollten Gamins die Besatzung des Hotels des Ministers der Auswärtigen zwingen, zu beleuchten. Die Linie schoß dann unters Volk, 20 — 30 Todte, — das war der Wendepunkt. Alle Welt sagte sich: On nous trahit! In der Nacht überall Barrikaden. Diesen Morgen waren vielleicht 20.000 Mann Soldaten, Kanonen rc. auf den Boulevards. Ueberall wurde Rappel geschlagen. Gegen 8 Uhr versammelte sich die Nationalgarde, aber sie war entrüstet über das gestrige Ereigniß vor dem Hause Guizot's. Sie verlangte, daß die Linie versprechen solle, nicht ohne sie zu schießen. Die Nationalgarde und die Linie fraternisirten überall. Alle Welt rief: Vive la Ligne! Die Linie antwortete: Vive le Peuple! So schien zum zweiten Male Alles sich halbwegs zu ordnen. Thiers und Odilon Barrot wurden als Minister proclamirt. Odilon Barrot, der General Lamoricière, Lasteyrie ritten auf den Boulevards herum, um zu beruhigen. Aber gegen 10 Uhr schaarten sich viele Arbeiter und der Ruf: Aux Tuileries! wurde vielfach laut. Bald zogen Colonnen von 1000 Mann durch die Straßen, welche zu den Tuilerien führen. Gegen 12 Uhr begann der Kampf. Die Nationalgarde in Massen stürmte mit. Die ersten Legionen wurden zurückgeschlagen. Ich denke, die dritte drang zuerst in den Palast. Es war eine Geschichte von zwei Stunden — nicht mehr, nicht weniger. Jetzt wird Alles in den Tuilerien zerstört, aber dafür gesorgt, daß nichts gestohlen wird. Ich wollte einen Kupferstich zum Andenken mitnehmen, mußte ihn aber an der Thür des Gartens wieder herausgeben. „Das kann doch etwas werth sein!" sagte der wachhabende Blousenmann. Es geht bunt in dem Schlosse zu. Wohin die königliche Familie sich geflüchtet, weiß Niemand. Gegenüber dem Palais Royal brennt das Wachthaus der Munizipalgarde, die sehr viel Unheil angerichtet hat durch überflüssigen Eifer. Es wurden zwei Proclamationen angeschlagen; die erste fodert das Volk auf, bewaffnet zu bleiben, die zweite proclamirt die provisorische Regierung. — Das Blatt, auf dem ich Ihnen schreibe, flog aus den Tuilerien.

Paris, 24. Febr., Abends. [Die Herzogin von Orleans in der Deputirten-Kammer.] Ueber die Vorgänge in der heutigen Sitzung der Deputirten-Kammer kann ich Ihnen folgende Mittheilung machen: Um 12 1/2 Uhr ist der König, nachdem er seine Abdankung zu Gunsten seines Enkels in den Händen der Herzogin von Orleans zurückgelassen hatte, aus den Tuilerien abgereist. Die Herzogin von Orleans begab sich darauf zu Fuße mit dem Grafen von Paris und ihrem zweiten Sohne, dem Herzoge von Chartres, unter der Escorte von Ordonnanz-Offi-

150

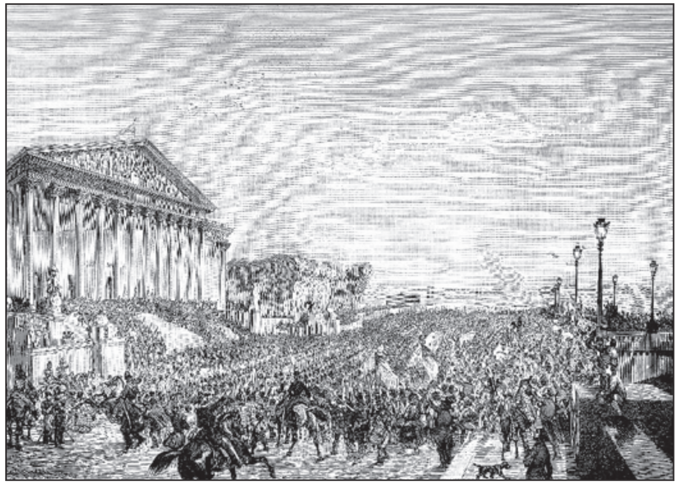

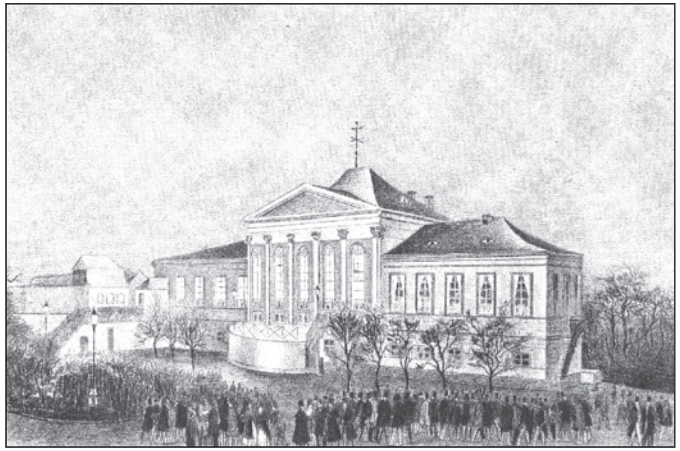

48

Litografie proklamace republiky v Paříži dne 24. února 1848.

Litografie Svatováclavských lázní.

Komentář k událostem ve Francii v Prager Zeitung.

Wše dobra Konstituce — žada trochu Komoce.

48

Císař pod tlakem událostí ve Vídni propustil Metternicha a přislíbil ústavu. Mezitím se v Praze sešlo shromáždění ve Svatováclavských lázních a položilo základ českému konstitučnímu hnutí. Vzniklý petiční Svatováclavský výbor se stal centrem politického života v Čechách. Uvolnění cenzury umožnilo dosud nebývalý politický ruch, účty se vyrovnávaly prostřednictvím karikatur, tedy v relativním klidu.

Leták s karikaturou Metternicha. ▲

Vyhlášení ústavnosti Ferdinandem I. z 15. března. ▶

My Ferdinand Prwnj,

z Bozj Milosti Cjsař Rakauský;

Král Uherský a Český, toho gména Pátý, Král Lombardský a Benatský, Dalmatský, Chorwátský, Slawonský, Haličský, Lodomérský a Jlirský; Arciwéwoda Rakauský; Wéwoda Lotrinský, Solnohradský, Štyrský, Korutanský, Kraginský, Horno- i Dolno-Slezský; Welknjže Sedmihradský; Markrabj Morawský; pokrjčený Hrabě Habsburský a Tyrolský a t. d., a t. d.

dali gsme takowá ustanowenj, aké gsme k wyplněnj žádostj Nassich wěrných národů zapotřebj uznali.

Swoboda tisku gest Mým wygádřenjm wyzdwiženj cenzury w tom samém spůsobu přiwolena, gako we wssech státech, kde gj stáwá.

Národnj stráž, zřizená na základech magetnosti a rozumnosti, koná giž nejprospěšnějšj služby.

Ohledně powolánj wyslanců wssech prowincialnjch stawů a centrálnjch sgezdů Lombardsko-Benátského králowstwj w čase co neymožnégi neykratšjm s sesílenym zastaupenjm stawu měšťanského a pod ohledem na stáwagjcj prowinciálnj řády zemské k aučelu Námi uzawřené Konstitucj wlasti gest co potřebj nařjzeno.

Následně očekáwáme s důwěrau, že myslowé upokogenj, studie opět prawidelný dalšjm chod mjti, řemesla a pokogný obchod opět ožiweny budau.

W tuto naději důwěrugeme tjm wjce, gešto gsme se dnes u prostřed mezi Wámi s pohnutjm byli přeswědčili, že wěrnost a nakloněnost, gež gste od stoletj Nassim předkům nepřetržitě, a i Nám při každé přjležitosti byli dokázali, Wás gešte nynj gako od dáwna oživuge.

Dáno w Nassem cjsařském hlawnjm a sídelnjm městě Wjdni, patnáctého Března, Tisjctého Osmistého Čtyřidcátého Osmého, Nassich Rjšj roku Čtrnáctého.

Ferdinand. L.S.

Karel hrabě z Inzaghi,
nejwyššj kancléř.

Frantisek swobodný pán z Pillersdorffu,
dwornj kancléř.

Josef swobodný pán z Weingartenu,
dworenj kancléř.

Dle Geho c. k. apošt. Milosti nejwyššjho wlastnjho rozkazu:

Petr šlechtic ze Salzgeberu,
c. k. dwornj radda.

8

Wšem prawým a wěrným Čechům srdečné pozdrawení naše!

Nechť každý z Wás, Čechowé slawní, i tu nejmenší zdánliwost neswornosti od sebe wzdaluje. **Swornost** *budiž naše heslo.* Prawě teď ať Čechowé dokáží, že statná mysl a nejlojalnější cit w nich plápolá.

Zbratřeni jsme, jak Češi tak Němci k stejnému účelu ať důstojné kráčí, pro nynější a budoucí Slawu nikde posud neporušenou!

To k wědomosti wšeobecné a k odstranění křiwého dúmění.

W Praze, dne 22. Března 1848.

Drahotín baron Villani.
Wáclaw Hanka.
Jan Earzim Wocel.

Unseren herzlichen Gruß an Euch alle wahre und treue Böhmen!

Jeder von Euch, ruhmvolle Böhmen, welle auch den kleinsten Anschein der Uneinnigkeit fern von sich weisen. **Eintracht** sei unser Losungswort. Gerade jetzt mögen die Böhmen beweisen, daß eine standhafte Gesinnung und das lojalste Gefühl in ihnen lodert.

Verbrüdert sind wir; gemeinschaftlich strebe der Böhme und der Deutsche zum gleichen würdigen Ziele — zum gegenwärtigen und künftigen bis jetzt noch unbefleckten Ruhme!

Dieses zur öffentlichen Kunde und zur Beseitigung jedes Mißverständnißes.

Prag, den 22. März 1848.

Karl Baron Villani.
Wenzl Hanka.
Johann Eras. Wocel.

Tiskem knížecí arcibiskupské knihtiskárny, pod správou Synů Bohumila Hasse, za faktora Jos. W. Zóka.

Poznamenání

weškerých starších i nowějších spoluoudů národního wýboru od Sw. Wáclawa.

(W pořádku chronologickém.)

První schůzka dne 12. Března w radnici.

Erste Versammlung am 12. März im Rathhause.

1. Banzet, krejčí, Schneidermeister, und 1. deputace (Mitglied der 1. Deputation).
2. Batka, kupec, Kaufmann.
3. Deym Wojtěch hrabě, president.
4. Ditrich, obchodník we dřiwí, Holzhändler. (I. D.)
5. Eger, zámečník, Schlossermeister. (I. D.)
6. Faster, hostinský, Gastgeber, vicepresident. (I. H. D.)
7. Frič, J. U. D.
8. Gabler, Fil. Dr., sekret.
9. Gabriel, J. U. D. (II. D.)
10. Gauč, J. U. C.
11. Lämel, ven, welkokupec, Großhändler. (I. D.)
12. Pinkas, J. U. D. (I. D.)
13. Pštros, koželuh, Lohgerber. (I. D.)
14. Ruppert, Chir. Dr.
15. Schulz, pokrywač, Ziegeldeckermeister. (II. D.)
16. Seidel, měšťan, Bürger. (I. D.)
17. Thun Fr., hrabě.
18. Trojan, J. U. C., sekret. (I. H. D.)
19. Villani, baron.
20. Wáwra, mlynář, Müller.
21. Wańka, sládek, Bräuer. (I. D.)
22. Wyskočil, mlynář, Müller. (I. D.)
23. Wyšin, sládek, Bräuer. (I. D.)

Oudowé dílem prwotně zwolení dílem přibraní.

Mitglieder, welche theils ursprünglich gewählt, theils zugesellt worden sind:

24. Amerling, Med. Dr.
25. Brabec, obchodník we dřiwí, Holzhändler. (I. D.)
26. Brauner, J. U. D.
27. Ehrlich, knihkupec, Buchhändler. (I. D.)
28. Geitler, kupec, Kaufmann.

Verzeichniß

der sämmtlichen ältern und neuern Mitglieder des National-Ausschusses von Sct. Wenzel.

(Chronologisch geordnet.)

29. Halla, kupec, Kaufmann. (I. D.)
30. Hawlíček, reduktor.
31. Jaroš, fabrikant. (II. D.)
32. Kolb, welkokupec, Großhändler.
33. Krug, obchodník, Handelsmann. (I. D.)
34. Portheim, ven, fabrikant.
35. Pospíšil, knihtlačitel, Buchdrucker.
36. Reichel, obchodník w sukně, Tuchhändler. (I. D.)
37. Riedl, kupec, Kaufmann.
38. Rziwnáč, knihkupec, Buchhändler.
39. Strobach, J. U. D.
40. Veit Anton, majitel panství, Herrschaftsbesitzer. (I. D.)
41. Veit Wácl., majitel panství, Herrschaftsbesitzer.
42. Zdekauer Eman., kupec, Kaufmann.

Přibraní oudowé k zastoupení deputowaných dne 18. Března.

Zugesellte Ersatzmänner der Deputirten, gewählt am 18. März.

43. Baerenreiter, fabrikant.
44. Chlumecký, kupec, Kaufmann.
45. Feigl, dworní truhlář, Hoftischler.
46. Gärtner, kupec, Kaufmann.
47. Kiemann, J. U. D.
48. Khom, mistr pekařský, Bäckermeister.
49. Landau, knihtlačitel, Buchdrucker.
50. Mišák, kartář, Kartenmaler.
51. Nowotný, stawitel, Baumeister.
52. Paul, lučebník, Chemiker.
53. Pštros, Wácl., měšťan, Bürger.
54. Rezek, obchodník we dřiwí, Holzhändler.
55. Rypota, stawitel, Baumeister, (II. D.)
56. Schubert, J. U. D.
57. Schulz Jos., měšťan, Bürger.
58. Sebek, J. U. Dr.
59. Zdekauer Kar., J. U. D.

48

▲ Seznam členů Svatováclavského výboru.

◀ Výzva ke svornosti a spolupráci Čechů a Němců z 22. března.

Provolání

na usedlé měšťanstvo Pražské!

Milí spoluobčané!

K smutným následkům lonských červnových událostí, jenž posud na veškerou živnost nepříznivě působí, náleží především ouplné zanechání, jakož i přetržení pokračování velikého počtu oněch soukromých staveb, které lonského roku jsou započaty neb ku kterým pro rok tento povolení k stavení jest uděleno; neb nejenom, že tudy veliký počet mistrů oněch řemesel, jenž při stavbách nevyhnutelně potřebování býti musejí, bez práce a výdělku zůstal, váznou tím též druhá s nimi spojena řemesla, a ještě větší počet zednických, tesařských, truhlářských, zámečnických a pokryvačských tovaryšů, konečně velmi znamenitý počet nádeníků jsou bez práce a tak tisíce lidů bez výdělku a obživy.

My nemáme, my nemůžeme pracovní třídě almužnami pomáhat a poctivější mezi dělníky by ani takovouto pomoc nepřijali; též jest toliko v nemoci a jiných pádech neštěstí, poskytování laskavých darů u práce schopných lidí zásluhno, — mimo to dá se dělníkům jen tím trvanlivé pomoci, když jim práce sjednáme, jich práci slušně platíme a jim tak možno učiníme, by sebe i své rodiny denními potřebami k živobytí zaopatřiti mohli. — Pakliže ale k tomuto oučelu pro vůbec klesou důvěru velikých staveb se nedostává, jsou předce, ne-li v každém aspoň ve větší části Pražských domů malé opravy a práce, které, byť i ne na delší, aspoň na nynější čas velikému počtu nádeníků, zedníků, hrnčířů a t. d. výdělek podati mohou. Nastalé jaro a s tím spojené v ohledech zdravoty škodlivé působení vzduchu, a výpary ze země požadují nevyhnutelně, aby na čistění dvorů, domovních průtoků, trativodů, hnojišť a odklizení rumu a smetí s dvorů, půd a sklepů se hledělo. Mimo to potřebuje velmi mnoho časem a povětřím opadaných neb stářím zčernalých domů obnovy a obílení, kteréžto, když zároveň od domácích pánů dělati se dají, mnoho dělníků zaměstnají a městu našemu čistotný a přívětivý vzhled zjednají.

Pakliže výloha na takovéto práce žádného peněžního užitku nepřinese, jest předce její prospěch zaměstnání nazných dělníků, vyčištění domů, okrášlení města v ohledu na všeobecnost dosti důležitý.

Obracím se tedy s ouplnou důvěrou k váženému měšťanstvu Pražskému nejenom s vyzváním, aby dle zákonně nařízených pravidel o čištění svých domů, dvorů, vyklizení průtoků, trativodů, hnojišť a t. d. slušně se zachovalo, ale i spolu s tou naději, že též podniknutím dotčených potřebných a žádoucích oprav svých domů, veliký počet práce nemajících ve s nouzí spojenou a tudy dvojnásobně nebezpečnou zahálku padlých dělníků umenší a tím spolu prostředečně k veřejnému pokoji a pořádku přispětí neopomine.

V Praze dne 29. března 1849.

Dr. Waňka,
purkmistr.

48

Leták pražského purkmistra z 29. března vyzývající pražské měšťany, aby prováděli opravy svých domů. ▲

Poděkování arcivévody Karla Ferdinanda obyvatelům Prahy za zachování klidu z 30. března. ▶

Obywatelstwu hlawnjho města Prahy!

Dobrým a řádným smýšlenjm wážených obywatelů hlawnjho města, — čackým duchem we wšech zborech panugjcjm, — gich obezřetným wedenjm, — konečně wzágemnau wždy wjce a wjce upewňugjcj se důwěrau mezi měšťanstwem a wogenstwem až posud wždy se powedlo, že i w okamženj počasnjch rozgitřenj pokog zachowán byl.

Za toto společné působenj k udržení pořádku a k opětnému oživenj wšeobecně žádaucjho obyčegného živobytnjho obcowánj, neméně i za ochotnost a wytrwalost, s kterau se ozbrogenj zborowé obtjžné službě u konánj stráží a pomůcek střjdawě s wogskem podrobugj, cjtjm se co nejpřjgemněgi pohnut, wšem týkagjcjm wesměs tjmto mé upřjmné djky, zároweň i pewnau důwěru wygádřiti, že pokračowánj po této nastaulé krásné ceště nejgištšjm gest rukogemstwjm proti wšemu russenj pokoge, a tudjž hlawnj město Praha co slawný wzor powždy dokázaného prawého, sslechetného občanského smýšlenj i nynj státi bude.

W Praze dne 30. Března 1848.

Karel Ferdinand
Arcivévoda Rakauský,
nejwyššj poluj poručjk.

An die Bewohner der Hauptstadt Prag!

Durch die guten und rechtlichen Gesinnungen der achtbaren Bewohner der Hauptstadt, — durch den in allen Corps herrschenden vortrefflichen Geist, — durch ihre umsichtige Leitung, — endlich durch das sich immer mehr befestigende gegenseitige Vertrauen zwischen Civil und Militär ist es bisher stets gelungen, selbst im Augenblicke temporairer Aufregungen die Ruhe zu erhalten.

Für dieses gemeinsame Hinwirken zur Erhaltung der Ordnung und zur Wiederbelebung des allgemein sehnsüchtig gewünschten gewöhnlichen Lebensverkehres, nicht minder wie für die Bereitwilligkeit und Ausdauer, mit welcher sich die bewaffneten Corps dem beschwerlichen Wach- und Patrouillendienst abwechselnd mit dem k. k. Militär unterziehen, fühle ich mich auf das Angenehmste veranlaßt, allen Betheiligten insgesammt hiemit meinen aufrichtigsten Dank, gleichzeitig die feste Zuversicht auszusprechen, daß das Fortschreiten auf diesem betretenen schönen Wege die sicherste Bürgschaft gegen jede Ruhestörung darbiete, und daher die Hauptstadt Prag als ruhmvolles Vorbild des stets bewährten ächten, biedern Bürgersinnes dastehen werde.

Prag am 30. März 1848.

Karl Ferdinand
Erzherzog von Oestreich,
Feldmarschall-Lieutenant.

Meternychůw sen.

Byla noc bauřliwá měsice března. Černj mrakowé ulehli nad městem cjsařským na břehu Dunage. Strachem před tagnými chrty policie donesla řeka Dunagská, gen tisse mumlagicj, na břehy zprawu o děginách, genž otřásaly kolébku gegi na západnj straně. Obywatelé kolkolem spočiwali we snu hlubokém; genom knjže Meternich bděl gesstě. Hlawa geho starostmi stjžená spočiwala na lewé dlani, a prawicj násilně péro stiskage mezi prsty swými, seděl a rozgimal gako čtwerknjže Herodes, když sobě byl wražděnj dítek Betlemských wymyslil. „Mladistwý čas muss wyhuben býti, máli se oslawa má udržeti;“ takto prawil sám k sobě a mrzutostj i trapliwostj zmořen, sklesl na list, genž byl do sebe wssál kwe zjžnjwé rozkazy geho.

Ale hle, když usnul, wystaupili z červených tahů pjsma přepodiwné postawy snu. S předu na mraku, bauři plném, nessen mrtwol — a mrtwol ten byl Meternich sám. Máry ale, na nichž mrtwol ležel, představowaly nesmjrně welikau otewřenau knjhu, naplněnau wssemi rozkazy násilj a mocnowolnosti; cokoliw gich po wssecken čas swého žiwota k porobenj a k zotročenj národů wydal. Máry tyto nesly wssak dítky, a byly to dítky nowého

48

Také v Čechách vznikly revoluční jednotky, tzv. národní gardy a slavila se konstituce. Císař vstřícně reagoval na české žádosti přijetím kabinetního listu a Svatováclavský výbor byl rozšířen na Národní výbor. Ten měl řídit veřejné záležitosti v Čechách až do zvolení zemského sněmu. Vyvstala otázka vztahu Němců a Čechů, jejichž zástupci měli odlišné představy o budoucnosti. Klíčovou byla v tomto směru otázka voleb do německého parlamentu ve Frankfurtu.

Dobový leták. ▲

Kabinetní list Ferdinanda I. z 8. dubna, jímž přislibuje naplnění některých českých požadavků. ▶

6

Jeho Milost Císař Pán ráčil následující nejwyšší kabinetní list ke mně seslati:

Milý Pane z Pillersdorffů!

Abych dal Swým wěrným Pražanům opětný důkaz Swého upřimného a otcowského o zem smýšlení a Swé péče o blaho králowstwí Českého, ukládám Wám, abyste wyslancům cestou přiměřenou k žádosti mně podané oznámil, jakž následuje:

1. Národnost Česká budiž položena za základ tak, že se Česká řeč we wšech wětwích státní správy a weřejného wyučowání s řečí Německou w úplnou rownost stawí.

2. K prwnímu Českému sněmu, který se co nejdřiwe wypíše, budtež powoláni wšickni stawowé země. Shromáždění toto budiž sestaweno ze zástupců národu, zwolených na základě takowém, aby skrze ně wšecky důležitosti zemské rownou měrou były opatřeny a co možna nejwíce občanů mohlo woliti i wolenu býti: ono ma míti práwo o wšech wěcech zemských raditi se a rozhodowati.

Pročež powoluji k opakowané prosbě nynějších žadatelů, aby Českého sněmu nejprwé příštího následující zástupcowé byli účastni:

a) Wšickni, kdožkoli posud práwo měli k sněmu přicházeti, toliko že nastoupí wzhledem měst královských ta změna, že woliti má

K žádosti Pražských študentůw powolilo se již naprosto.

Co se týká žádosti, aby weškeré c. k. wojsko a wšickni ouřadowé státní na konšitucí přísahu složili, tu se naději do důwěry a mírného uwážení, že wzejde přeswědčení wšeobecné, že tato wěc jedině w základním zákoně státním ustanowena býti může.

We Widni dne 8. měsíce dubna 1848.

Ferdinand m. p.

Dle nejwyššího rozkazu uwádím toto wáženým pánům poslancům Pražským we známost s úplnou důwěrou, že w těchto nejmilostiwějších přiwoleních naleznou zcela uspokojující rukojemstwí za žádoucí wywinowání ústawy wlastenské, a že se strany swé ze wší síly o to se zasadí, aby přispiwali k upokojení mysli.

We Widni dne 8. měsíce dubna 1848.

Ministr domácích záležitostí:

Swobodný pán z Pillersdorffu m. p.

Modlitba,

kterauž

při slawném díkůčinění

za konstitucí udělenau národu Českému

od Jeho Milosti

Císaře a Krále našeho

FERDINANDA

w hlawním chrámu Páně sw. Wíta

dne 12.ⁱ dubna 1848

konal

Nejdůstojnější kníže pan arcibiskup Pražský,

Aloys Josef.

48

Úvodní list tištěné modlitby pražského arcibiskupa vzdávající díky za konstituci z 12. dubna.

Program schůze svolané na 10. dubna do svatováclavských lázních.

PROGRAM

ke schůzce Svato-Václavské	zu der Versammlung im Sct. Wenzelsbade
10. dubna v pondělí ráno před 8. hod.	am 10. April Montag früh vor 8 Uhr.
Mluviti se bude:	Gegenstände der Berathung:
1. o rozšíření výboru Sv.-Václavského a rozdělení na sekce, k. p. k vypracování programu ku konstituci, k odbývání záležitostí kompražských, pro věci socialní domácí atd.	1. Erweiterung des Sct. Wenzels-Comités und dessen Eintheilung in Sectionen, z. B. zum Entwurfe eines Programms der Constitution, zur Erledigung von Gegenständen außerhalb Prags, für einheimische sociale Verhältnisse ꝛc.
2. O spojení výboru Pražského Sv.-Václavského s ostatními výbory filialními v městách a obcích po Čechách, na Moravě a v Slezku.	2. Vereinigung des Prager Sct. Wenzels-Comités mit den Filial-Comités der Städte und Gemeinden in Böhmen, Mähren und Schlesien.
3. O spojení s ostatními kmeny slovanskými s námi sbratřenými v Rakouském mocnárství.	3. Vereinigung mit unsern übrigen slavischen Brüdern im Kaiserthume Oesterreich.
4. O spolku Německém.	4. Ueber den deutschen Bund.
5. O poměru vojska k nám občanům konstitučním, dokud na konstituci přísahu nesložilo.	5. Ueber das Verhältniß des Militärs zu uns constitutionellen Mitbürgern vor der Beeidung auf die Constitution.

Rovnost a Svornost!

Tisk Jar. Pospíšila.

Příloha 3.

Protestace

proti wolenj do Frankfurtského sněmu.

Wysokému c. k. ministerstwu wnitřnjch záležitostj!

Deputace českého národnjho wyboru, w nejhlubšjj úctě podepsána, obdržela — na předložené předstawenj, aby G. M. wolenj wyslanců do Frankfurtského sněmu až do toho času odložila, až se ustawowací národní sněm český o obeslánj Frankfurtského sněmu i o instrukcj wyslanců wyslowiti bude moci — odpowěd od 29. Dubna b. r. 1285, a sdělj tento wýrok wysokého ministerstwa podlé swé powinnosti národnjmu wyboru. Když ale bůwody a obawánj národnjho wyboru w stawu nebyly, přjznáwau odpowěd wydobyti, držj deputacj za swau powinnost, we gménu národnjho wyboru wyslowné se ohraditi proti zlým následkům, které by z wýroků ministerskych přes neyhorliwégšj namahánj wšech prawých wlastimilů, z nich wznikuauti mohly, a sice hlawně:

a. Zrussenj wnitřnjho pokoge země.
b. Kommunistické podněcowanj a republikanské wliwy.
c. Chautky separatistické.
d. Neuznánj wyslanců Frankfurtských a gegich zpupného, wtjrawého zastupowánj wůle národnj od zřizugjcjho sněmu zemského nynj přjštjho, a tjmto způsobem:
e. Zbržení, neli blauholeté odložení tak welmi žádostiwého spogenj ke wzdoře i k odpoře mezi čjssj německau a rakauskym státem cjsařskym, kterežto wždy samostatný zůstati muss.

We Wjdni dne 1. Máge 1848.

Wilém hrabě Wurmbrand m. p.

Jaros m. p.

Alois Boros m. p.

48

České osvědčení proti volbám do Frankfurtu.

Prohlášení českých Němců o nutnosti voleb do Frankfurtu a nerozlučitelném spojení Čech s Německem.

Wir gefertigten Bürger der k. Kreisstadt Saaz, Doktoren, Beamte, Handels- und Gewerbsleute geben Angesichts des ganzen Landes und der sämmtlichen deutschen Bevölkerung des Königreichs Böhmen nachstehende Erklärung:

1. Die Bürger, Doktoren, Beamte, Handels- und Gewerbsleute der k. Kreisstadt Saaz bezeugen ihre ungetrübte Ergebenheit und Treue an unser erlauchtes Kaiserhaus und ihren geliebten Kaiser Ferdinand I.

2. Die Gefertigten sind hocherfreut über die von Sr. Majestät in dem Kabinetschreiben vom 8. April d. J. sub I. gewährten Gleichstellung der böhmischen mit der deutschen Sprache; protestiren jedoch feierlichst gegen die, von einem Theil der slavischen Bevölkerung Prags ohne unser Wissen und Zustimmung sammt seinem Anhange aufgeworfenen, nachfolgenden Forderungen, als:

I. protestiren wir gegen jede Absonderung Böhmens, Mährens und Schlesiens von den übrigen deutschen Ländern und deren Interessen, welche offenbar doch das Verlangen nach einem eigenen verantwortlichen Ministerium in Prag beabsichtiget.

II. Wollen wir uns auch mit übrigen österreichischen deutschen Ländern fest an Deutschland anschließen.

III. protestiren wir gegen jede Beeinträchtigung unserer deutschen Nationalität in den deutschen Kreisen Böhmens und denen österreichischen deutschen Ländern; mithin

a) gegen gezwungene Einführung der slavischen Sprache in den Volksschulen deutscher Ortschaften;

b) gegen das Einführen derselben als Unterrichtssprache in den ordentlichen Lehrgegenständen, in den itzt bestehenden Gymnasien, Stadt- und Volksschulen;

c) sprechen wir uns aus, für die Aufrechthaltung der deutschen Elemente an der prager Hochschule;

d) für Wahrung der deutschen Sprache bei der Volksvertretung der deutschen Städte und Länder.

e) Für die Nichtausschließung solcher Beamten in bloß deutscher Gegenden, welche der böhmischen Sprache nicht mächtig sind.

IV. Protestiren wir feierlichst gegen jede einseitige Besetzung öffentlicher Aemter und Bedienstungen bloß durch Eingeborne, indem dann die übrigen Provinzen Oesterreichs sich zu demselben Schritt gezwungen sehen müßten, und dadurch das schöne und feste Band der österreichischen Monarchie faktisch zerrissen wäre.

V. Verwahren wir sich gegen jeden Uibergriff, Unterdrückung und Anmassung der Čechen gegen die Deutschen in Hinsicht der, jedem Staatsbürger zukommenden Rechte, und wollen in jeder Hinsicht die vollkommene Gleichstellung mit den Čechen genießen.

VI. Sogleiche Vertretung der zum deutschen Bunde gehörigen Provinzen durch Abgeordnete beim deutschen Parlamente.

Diese hier ausgesprochenen Grundsätze offen gegen jede Anmassung von Seite der Čechen in der Hauptstadt Prag und dem Lande zu vertreten, durch Druck zu veröffentlichen im Namen der Deutschen, im nöthigen Falle vor dem Throne Sr. Majestät als entschieden ausgesprochene Wünsche der Stadt Saazer Bevölkerung vorzubringen, bevollmächtigen die Gefertigten die Herren Josef Heller und Emanuel Brondre in Prag, und ermächtigen sie, diese Gesinnungen an allen Orten und zu jeder Zeit mit allen ihnen zu Gebote stehenden Mitteln anfrecht zu erhalten.

Saaz den 15. April 1848.

K. k. Hofbuchdruckerei von Gottlieb Haase Söhne.

Slowanský sjezd.

We schuzce wyboru zřizujicího sjezd slowanský dne 30. Května t. r. wywoleni jsau pro zřizowání tři ustanowených sekci následujicí důwěrnici:

1. pro národ polsko-rusínský pp. kníže Lubomirski, Krajiński, Borysikiewicz.

2. pro národ jihoslowanský pp. Stamatowić z Nowého Sadu, baron Kuslan ze Zágrebu, St. Vraz ze Štýrska.

3. pro národ česko-slowanský pp. Hanka, prof. Helcelet z Holomauce, Hurban ze Slowenska.

U těchto se w Narodnim Museum na Kolowratské třídě každý nowě přichozí račiž ohlásiti do sekce toho národu, ku kterému se počítá, a to sice od 9—1 hodiny ráno a od 3—7 odpoledne.

W Praze 31. Května 1848.

Od wyboru zřizujicího sjezd slowanský w Praze.

Słowiański zjazd.

W schadzce wydziału ustanawiającego zbór słowiański, dnia 30. Maja r. b. mianowani zostali do ukonstytowania trzech ustanowionych sekcji następujący członkowie zaufanie wydziału posiadający:

1. Dla narodu polskiego i ruskiego, książe Jerzy Lubomirski, Maurycy Kraiński, Jan Borysikiewicz.

2. Dla narodu illirskiego, Stamatowicza województwa serbskiego, Baron Kuszlan z Kreko-Słowensko-Dalmackiago, St. Vraz z Słowenji.

3. Dla narodu czesko-morawsko-słowackiego, Hanka, profesor Helcelet z Olomuńca, Hurban z Słowenska.

Każdy nowo przybywający raczy się zgłosić od 9—1 rano i do 3—7 po południu w narodowem muzeum na ulicy kolowratskiéj, a to do sekcji narodu tego, do którego należy.

Od wydziału ustanawiającego sbor słowiański.

Słowenskyj Sobor.

Wydjil do zawedenija słowenskoho Soboru, na swojim sobraniju dnia 30. Maja t. r. wyznaczyw dla założynia troch ustanowlćrych sekcyj nasliduiuczych muźiw zawiernnych:

1. Dla sekcyi narodu polskoho i ruskoho wybrani: kniaz Juryj Lubomirskyj. Maurycy Krainskyj. Iwan Borysiekiewicz.

2. Dla sekcyi narodu illirskoho: Stamatowicz z wojewoctwa serbskoho, Baron Kuslan z chorwacko-słowenskoji-Dalmacyi, St. Wraz zo Słowenci.

3. Dla narodu czesko-morawsko-sleczko-słowackoho: Hanka, Helzelet z Holomuneia, Hurban zo Słowacyi.

Każdyj nowyj prybyłec hude łaskaw z holosyty sia do Muzeum Narodnoho w ulyci Kołowratowij do sekcyi toho narodu, do ktoroho naležyt, i to od 9—1 hodyny rano, a od 3—7 z puludnie.

Od wydjilu do ustanowłenia Soboru Słowenskoho w Prazi.

Slavjanska skupština.

Za ustanovljenje trih slavjanskih odielah biase dne 30. Svibnja l. t. u sastanku odbora koj bi odebran za ustanovljenje slavjanske skupštine, sliedeća gospoda ku pvierenici svoga naroda izabrali:

1. Za Narod Polski i Rusinski gg. knez Juraj Lubomirski, Mavro Krajinski, Jan Borisikievicz.

2. Za Narod Slavjanski na jugu gg. Stamatović. B. Dragutin Kuslan iz Hrvatske, Slavonie i Dalmacie; Stanko Vraz iz Slovenie.

3. Za Narod Česko-Moravsko-Slezko-Slovenski gg. Vaclav Hanka iz Češke; Profesor Helzelet iz Moravske; Josip Hurban iz Slovenske.

Od Kove gospode neka se oni, koji k ovim sekciam po narodnosti svojoj spadaju, u domu narodnog Muzeuma pricpodne od 9—1 a postiepodne od 3—7 ure prijaviti izvole.

Od privriemenog odbora za slavjansku skupstinu.

Prohlášení

prwního sjezdu slowanského w Praze

k národům ewropejským.

Sjezd slowanský w Praze jest příběh nowý jak w Ewropě, tak i mezi Slowany samými. Ponejprw co nás jmenuje dějepis, sjeli jsme se rozptýlení audowé welikého kmene národů w hojném počtu z dalekých krajin, abychom poznajíc se mezi sebau zase co bratří, wzali w pokojnau poradu společné své záležitosti. I doroznměli jsme sobě netoliko krásným swým od osmdesáti millionůw mluweným jazykem, ale i sauzwučným tlukotem srdcí swých i stejností dušewních swých prospěchů. Prawda i přimost, kteréž wedly weškerá naše jednání, ustanowily nás na tom, abychom také před bohem i před světem wyřkli, co sme chtěli a jakými zásadami sme w jednání tom se řídili.

Národowé romanští a germanští, druhdy slawní w Ewropě co mocní podmanitelé, pojistili od tisiciletí silau meče swého netoliko státní swau neodwislost, ale uměli také wyhowěti wšelijak své chtiwosti po panství. Státní umění jejich, zakládajíc se hlawně na právu větší síly, osobowalo swobodu toliko wyšším stowům, wládlo prostředkem priwilegií, lidu pak neukládalo než sauě powinnosti; teprw za nejnowější doby podařilo se moci wefejného mínění, rozléhající se co dech boží náhle po wšech krajinách, zrušiti wšecka pauta feudalismu a nawrátiti jednotliwci zase wšude nepromlčitelná wěčná práwa člowěka i člowěčenstwa. Tomu naproti u Slowanů, kdežto swoboda od jakžiwa milowána byla tím wraucněji, čím méně jewila se u nich chtiwost po panowání a podmaňowání, kdež tauha po neodwislosti wždy překážela utworení jakékoli wyšší austřední moci, upadal během wěků kmen po kmenu w odwislost; politikau, která před očima swěta dáwno již jak sluší jest odsauzena, zbawen jest posléze i hrdinský národ Polanůw, našich ušlechtilých bratří, své státní bytosti; celý welikýswět slowanský zdálo se že octnul se na wždy w porobě, jejížto pak ochotní slauhowé neopomíjeli upirati jemu až i schopnost ke swobodě samu. A wšak i toto pošetilé domnění hyne konečně před slowem božím, mluwícím ohlasně k srdci každému w ohromných přewratech doby této; duch dosáhl konečné wítězstwí; kauzlo staré kletby zrušeno jest; stawba tisiciletá, kterauž stawěla i hájila síla surowá we spolku se Istí a potměšilostí, boří se před očima našima w sutiny; čerstwý duch žiwota, wanaucí po širých niwách, tworí nowé swěty; slowo swobodné, skutek swobodný staly se konečně prawdau. Tu powztýčiw i dlauho utištěný Slowan opět hlawy své, plaší násilí od sebe a hlásí se mocným důrazem o saré své dědictwí, o swobodu. Silný počtem, ještě silnější wůlí swau a nowě nabytau bratrskau jednomyslností swých kmenů, zůstáwá nicméně wěren swé přirozené powaze i zásadám otců swých: nežádá panství ani wýboje, ale žádá swobodu, jak pro sebe tak i pro každého, žádá aby wšeobecně bez wýminky uznána byla co nejswětější práwo člowěka. Protož my Slowané zawrhujeme a w oškliwosti máme každé panství pauhé síly, stawící se zákonům w bok; zawrhujeme wšecka priwilegia i nadpráwí, jakož i wšecky politické rozdíly stawům; žádáme bez wýminky rownost před zákonem i stejnau míru práw a powinnosti pro každého; kdežkoli mezi miliony i jeden porobek se rodí, tamť ještě prawé swobody neznají. Ano, swoboda, rownost a bratrstwí wšech we státu žijících jest, jako před tisiciletím, tak i dnes zase heslem našim.

A wšak my netoliko pro jednotliwé osoby we státu pozdwilujeme hlasů swých a předkládáme žádosti své. Neméně swatý, nežli člowěk we přirozeném swém práwu, jest nám i *národ* s authrnkem dušewních jeho prospěchůw. Byt i dějepis přiřknul dokonalejší lidské wywinutí některým národům před jinými, wždy přece ukazuje, že schopnost k wywinowání se těchto jiných národů nikoli obmezena není. Příroda, neznajíc ani ušlechtilých ani neušlechtilých národů sama w sobě, nepowolala nižádného z nich ku panowání nad druhým, aniž určila kterého k tomu, aby sloužil druhému za prostředek k jeho zwláštním aučelům; stejné práwo wšech k nejušlechtilejší lidskosti jest zákon boží, jehožto žádný z nich bez trestu přestaupiti nesmí. Pohříchu wšak zdá se, že zákon takowý za našich dnů ještě ani u nejwzdělanějších národů není uznán a zachowáwán, jakby náleželo; čeho naproti jednotliwým osobám již dobrowolně se odřekli, wrchnosti totiž a poručnictwí, to ještě wždy osobují sobě naproti jednotliwým národům; přiřkají sobě panství we jménu swobody, neuměj'ce tuším dělíti

48

Praha se v červnu stala místem setkání zástupců slovanských národů, které chtěly řešit svoji budoucnost v rámci habsburské monarchie. Zasedání sněmu bylo, podobně jako další politické aktivity v Praze, ukončeno výjimečným stavem vyhlášeným po tzv. svatodušních bouřích a týdnu srážek na barikádách. Velitel Prahy generál Windischgrätz, podobně jako maršál Radecký v Itálii, obhájil mocenské pozice habsburské dynastie.

Letáky týkající se Slovanského sjezdu v Praze.

Prowolánj.

Občané!

Wtěčně gsme obstáli w bogi zrádném a nerownem — ano můžeme říci, že gsme zwítězili. Počawsse tak slawně neustupugme giž wjce. Na nás hledj celá země Česká, Morawa, Wjdeň, ba celá Ewropa — to gest lew Český, který straſſně zdwihá se ze sna dwanáctého!

Nedejme mýlit se nižádnými sliby; při nás gest celý národ. Ustaupenj wogska do kasáren nic neprospěge; oniž wytaženj za město, neb tak by držely w sewřenj wúkolnj lid — ale wýminky budte:

W Čechách budiž komandant neb wogwoda Český, a tedy též generalnj komando České — které nebude záwisset od Wjdně než co se týče wssobecné společné obrany Rakauska — a náš Český lid, naſſe České regimenty budau hlawně k obraně wlasti.

Komandant a wogsko přisahey přjsahu konstitučnj naſſj wládě České, národu Českému, w njž owſſem také bude dotknuto wſſeobecného swazku Rakauského.

Windischgrätz budiž wyhlášen za nepřjtele národů Rakauských a pohnán před saud národnj Český; a na něm bude hlawně pohledáwána náhrada ſſkod způsobených we městě a zadostučinění co možné wdowám a dětem padlých a giným osobám přiwedeným w nesstěstj.

Pražské brány a kdekoliw toho bude uznána potřeba, budte drženy od měſſtanstwa a studentſtwa.

Padlým občanům buď wystrogen slawný pohřeb podlé okolnostj. Zatjm se nerozcházegme, nepaussťegme zbraně, až dokonáme co gsme giž počali. — O wykonánj těchto prostředků rokug a wygednáwey u nynějſſj prowisornj wlády měſſtanstwo společně s wýborem studentſtwa — bez odkladu co možná. — Konečného upewněnj naſſich záſad čekáme od brzkého sněmu.

48 Letáky z červnových bouří v Praze.

Provolání k obyvatelů Prahy ze 17. června vyzývající k zachování pořádku a klidu.

Prowolánj k obywatelům hlawního města Prahy.

We jmenu Jeho Milosti Císařské, který Wám tak patrných důkazů swé nejsrdečnejší náklonnosti dáti ráčil, od Císaře Pána ustanowené odpowědné ministerium k wěrným obywatelům hlawního města Prahy toto přisné a důrazné prowolání činí:

Přestaňte již w strašlivé nanáwisti k bratrům swým sami sebe wražditi a proti zákonnímu pořádku bojowati, bez něhož swoboda stáwali nemůže! Dosti neštěstí přiwedly již rozdwojení a slepá nenáwist národní na krasnou Prahu; nedejte aby dalsím jich trwáním k úplnému zničení přiwedena byla! Neocenitelné wyhody žiwota státního, kteréž jsme sobě wydobyli měli býti rukojemstwím wšeobecné blaženosti; wyššího powznešení se duševní wzdělanosti a hmotného blaha; bezwladou a nepřátelským sobě počínáním proti bratrům swým připrawíte sami sebe o jich owoce. Když strážcowé swobody a pořádku zákonního: národní stráž, měſtanstwo a studujíci wšelikě narušiwosti se odřeknou a jedni druhých nenáwidětí přestanou, když stejnou láskou k wlasti dojati, upřímně pospolu působiti budou, tu lehko nad zlomyslníky zwítezí a pořádek a bezpečnost opět se nawrátěji. Wláda bude wěděti swedené od swůdců rozeznati a doeilení miru, swornosti a smíření bude považowati za swou nejswětější powinnost, za swou nejkrásnější ulohu.

J město sídelní bylo walně dojato pohyby politického se znowuzrození; wšak ale že měſtané k wšeobecnému blahu hleděli, wšecky střídy obywatelstwa dohromady působily a přichylnost swou k trůnu a k swobodě konſtituční o závod na jewo dáwali se snažily, tudy se šťastně wšecka nebezpečenstwí hnoiící bezwlady až do této doby adstranila. Obywatelowé Pražští wždy a wšude podobné chwalné důkazy lásky k wlasti a k pořádku na jewo dáwali; bodejž by nyní, jsouce toho paměťliwi, za městem sídelním pozadu nezůstali.

Důkladné stížnosti a slušné žádosti při zemském sněmu, jenž se brzo započne a při sněmu říšském, co nejdříw přístím, odstraněny a wyslyšány budou; majíli ale sněmy tyto se sestoupiti a působiti, zapotřebí jest, aby panowal zákonní pořádek, pokoj a bezpečnost.

Aby tyto se zase uwedly, k tomu musí ministerium používáním wšech jemu k službě stojících prostředků přisně hleděti a spolehá se při tom na spolupůsobení wšech prawých wlastimilů i naděje se, že nebude přinuceno k tomu, aby muselo používati nejostřejších zákonních prostředků, kteréž mu k tomu konci do rukou dány jsou.

Nesmíl ono ale také trpěti, aby bezwláda a nepořádek déle trwaly, jichž potlačowání k předním jeho powinnostem náleží.

We Widni dne 17. měsíce června 1848.

Ministr záležitostí domácích:
Pillersdorffu.

Aufruf an die Bewohner der Hauptſtadt Prag.

Im Namen Seiner Majeſtät des Kaiſers, der Euch ſo unzweideutige Beweiſe der herzlichſten Zuneigung gegeben hat, richtet das vom Kaiſer beſtellte verantwortliche Miniſterium an die getreuen Einwohner der Hauptſtadt Prag die ernſte und nachdrückliche Aufforderung:

Laſſet ab im traurigen Bruderhaſſe, Euch ſelbſt zu zerfleiſchen, und gegen die geſetzliche Ordnung anzukämpfen, ohne welche die Freiheit nicht beſtehen kann! Genug des Unglücks haben Entzweiungen und blinder Nationalhaß bereits über das ſchöne Prag gebracht; wollet nicht deſſen Ruin durch die Fortdauer derſelben vollenden! Die unſchätzbaren Güter des Staatslebens, welche wir errungen haben, ſollten die Bürgſchaften des allgemeinen Wohles, des höheren Aufſchwunges der Geiſteskultur, des materiellen Wohlſtandes ſeyn; durch anarchiſches brudermörderiſches Treiben bringt Ihr Euch ſelbſt um deren Früchte. Wenn die Wächter der Freiheit und geſetzlichen Ordnung: Nationalgarde, Bürger und Studenten den Leidenſchaften und Parteihaſſe entſagen, wenn ſie von gleicher Vaterlandsliebe beſeelt, redlich zuſammenwirken, ſo werden ſie leicht der Uebelwollenden Meiſter werden, und Ordnung und Sicherheit wird bald zurückkehren. Die Regierung wird die Verführten von den Verführern zu ſcheiden wiſſen, und Friede, Eintracht, Verſöhnung zu ſtiften, wird ihre heiligſte Pflicht, ihre ſchönſte Aufgabe ſeyn.

Auch die Reſidenz wurde mächtig von den Bewegungen der politiſchen Wiedergeburt ergriffen; allein der Gemeingeiſt der Bürger, das Zuſammenwirken aller Claſſen der Einwohnerſchaft und ihr ſchöner Wetteifer in der feſten Anhänglichkeit an den Thron, und die conſtitutionelle Freiheit hat bis jetzt alle drohenden Gefahren anarchiſcher Zuſtände glücklich abgewendet. Prags Bewohner haben zu allen Zeiten gleich rühmliche Beweiſe von Vaterlandsliebe und Ordnungsſinn gegeben; mögen ſie deſſen eingedenk nicht jetzt hinter der Reſidenz darin zurückbleiben.

Begründete Beſchwerden und billige Wünſche werden bei dem bald zu eröffnenden Landtage, bei dem nächſt bevorſtehenden Reichstage Abhilfe und Gehör finden; doch das Zuſammentreten und Wirken dieſer Körperſchaften iſt bedingt durch geſetzliche Ordnung, Ruhe und Sicherheit.

Auf deren Herſtellung muß alſo das Miniſterium mit allen ihm zu Gebote ſtehenden Mitteln dringen, es rechnet dabei auf die Mitwirkung aller wahren Vaterlandsfreunde, und hofft, nicht in die traurige Nothwendigkeit verſetzt zu werden, von den äußerſten in ſeine Hand gelegten Mitteln der geſetzlichen Strenge Gebrauch machen zu müſſen.

Es darf aber auch nicht die längere Fortdauer eines anarchiſchen Zuſtandes dulden, deſſen Unterdrückung zu ſeinen erſten Pflichten gehört.

Wien am 17. Juni 1848.

Der Miniſter des Innern:
Pillersdorff.

Aus der k. k. Hof- und Staatsdruckerei.

48

Zemský velící generál v Čechách Alfréd Kandidus Ferdinand kníže Windischgrätz (1788–1862).

Píseň „Hrůzy pražského vzbouření“.

Hrůzy
Pražského zbouřenj.
Smutná pjseň w smutných časech na
světlo wydaná.
(Zpjwá se gako horo horo wysoká gst.)

K dostánj w Praze u Bedř. Strybla,
w krámě knihařském na dobytčim trhu, w čjsle 558.

1.

Poslechněte mně Čechowé,
mj upřjmnj wlastencowé, gaké
časy nám nastaly, čeho gsme
smutnj dočkali.

2. Bůh gest tuze rozhněwaný
na nepoctiwé křesťany, trestá
nás na wssecky strany, to rozli-
čnými metlami.

3. Nebo letos mnohé zemi gest
welké pozdwiženj, w Neaplu a w
Sardinii, wůbec w celé Italii.

4. Slawný cjsař dostal zprá-
wu, poslal tam swogi armádu.
A pán generál Radecký, ten ko-
mendiruge wssecky.

8

48

Rok 1848 se nesl ve znamení svobody tisku a projevu, což se odrazilo v množství letáků a tisků, a také v širokém spektru témat. Na povrch opět vyplul antisemitismus, ale ozvaly se i hlasy požadující liberální a demokratický přístup ke všem občanům monarchie. Zvláštní kapitolu tvořily letáky oslovující ženy, které se snažily definovat jejich roli v nové společnosti. Centrum politických snah se po vyhlášení výjimečného stavu v Praze soustředilo na volby do říšského sněmu.

Aloys Joseph,

durch Gottes Erbarmen und des Apostolischen Stuhles Gnade

Fürst-Erzbischof von Prag

u. s. w.

entbiethet allen Gläubigen seiner Diöcese Gruß und Segen von dem Herrn!

Za krejcar maſt na oči naſſemu lidu.

Chwála Pánu Bohu! máme konſtituci, máme ſwobodu! Čehož ſe nedočkal ani děd náš, ani praděd, toho s pomocí Božími my ſſme ſe dočkali.

Wſſak byl již ſwrchowaný čas, aby ſe nebe nad lidmi ſlitowalo. Zlářſſ pracujíci lid za ſtarého řízení ſnad nejwice trpěl. On byl jako ten muž w nedělním ewandělium, který na uſwitě byl najat, a nesl břímě dne i horka. On muſel jíſt, a pit, a ſe ſſatit, a činži platit jako každý jiný, a měl přede malý wejdělek. On muſel dřiwí kupowat na polínka, a ty teprw z třeti ruky doſtal, a každá ta ruka mu kauſek uſſtipala. Nejinak to bylo s chlebem, s maukau, s krupicí a s oſtatním živobytím. K tomu přiſſla wſſeliká neſpravedliwoſt. Žito časem bywalo doſt lacině, a přede chleba malý, až to bylo proti Pánu Bohu. Mnohý chudas by ſi byl málem muſil zaufat, kdyby byl neměl Pána Boha za přítele, a ſwatau wiru za potěſſitelkyni. Mnohý kněz ſe nakázal až ochraptěl, aby ſe i ten lakomec nad ſwým nuzněſſím bratrem ſlitował a jemu dopřál bud wejdělku bud almužny. Ale kdo pak chodil na kázaní, než právě chudſſí lid, a takowí, kteří jíž beztoho miloſedni byli. Ty mamonáři čikáwali: „My máme Boha ſwého w kapſe," a ſſtitili ſe chrámu jako čert kříže. Chudý lid ſi myſlel: „Netrwá wſſecko wěčně. Nech ty ſi ſwau hlinu, já ſi počkám na nebe," a poroučel to wſſecko Pánu Bohu. A tak bylo s každým ſtawem. Také měſſtan, také řemeſlník, také ſedlák a oſtatní wenkowſký lid měl ſwau ſpravedliwau ſtížnoſt.

A ai, Pán Bůh pomohl, a jeſſtě pomůže. Máme přede wſſobodu tiſku. Nyní také přítel chudého lidu bude ſmit ſwobodně ſwau hubu otewřít, a prawdu bez obálků promluwit. Není tomu tak přiliš dáwno, co o welikém bidě naſſeho lidu w horách wečejně pſáti ſe neſmělo, až pak ti ubožátka takořka duſſi na jazyku měli. Teď to jde o jiné noty. Teď ſmí každý w nowinách a u weřejných platkách pod ſtřeſſným nebem kázat, a může těm jiſtým pánům, kterým ſe nechce do koſtela, prawdu ſypat do uſſí, že ſe budau mít co ſtydět. A když nebudau chtít dáti ani wejdělků, ani peněz, i nu, ať ſi to třebas — — — — —; wſſak oni s tím do wěčnoſti neutečau, ale nechají to pěkně na zemi.

Za druhé, budeme miti ſněm, a na tom ſněmu budau poſlowé ze wſſech měſt a krajů. Bude ſe tam jednat nejen o pána, o měſſtana, o ſedláka; nýbrž bude ſe tám jednat i o proſpěch řemeſlníků, dělníků, a wſſeho lidu.

Do teho pak času muſíme ſtrpení miti. Náš ſtarý ze ohnilého dřiwí ſtlučený barák, kterýž drżel zlopowěſtný Metternich, rázem ſe ſeſypal. Ale teď, než nowý, pewný základ ſe položí, a pořádný dům z kamene na něm ſe wyſtawí, bude to přede chwilku trwat. Welike wěci nejdau bez těžkoſti. Píſſe nedělní ewandělium: „Matka, když rodi, bolesti má, neb přiſſla hodina její." A zrowna tak jeſt to s naſſí milau matičkau zemí českau. Ona pracuje o welike wěci. Teď jen přijde na to, aby měla pokoj, a aby té dobré matce nikdo nečinil překážky. Bude-li pořádek a ſwornoſt, naſtanau nám časowé, že ſplеſají otcowé naſſi w hrobě.

Než pak, nechci a nemám zpiwat před časem. Nejſmím jeſtě wolat: „Ach lidičky, ſláwa! ſláwa!" — muſím wolat: „Ach lidičky, pozor! pozor!" aby nám neutikala ſwoboda před rozumem. A nač ta wejſtraha? prawíš. Jen k twému lepſſímu, lide chudý! Líto je mi, že ti muſím říci, než, nemohu ſi pomoci proto, abychme nepřiſſli po mſſi, a abychme nedělali záwory teprw potom, když nám koně jíž wywedli. Ty ſe lekáš, wíť, a ptáš ſe, jak a co? Řeknu ti zkrátka: nezačni od basu, abys pak neſkončil na kwintě. Bys pak tomu rozuměl, powím ti powěſt o Samſonowi, a ta powěſt je prawdiwá, i můžeš ſe ji dočíſti we ſwatém píſmě.

Byl zajiſté Samſon ze wſſech reků nejſſilnějſſí a Duch Páně byl s nim. — Podobně i ty, můj drahý lide český! bylo až poſud ſilný mezi národy země, ſilný w poctiwoſti, a we ſwaté wíře, a Duch ſwatý byl s tebau. Totoť hlásá každá neděle, a každý chrám, na weſnici i we měſtě.

Doſtal ſe ale Samſon do ſſpatných rukau neweſtky Dalily, a ta byla mrzká ženſſtina. Ona mu lahodila, hladila ho, a ſlibowala mu, že ho miluje wíc než zlato. — I k tobě, milý Čechu! berau ſe podobní lidi, domácí i cizí a hladějí tě, lichotějí tobě, a ſtawějí ſe, jakoby andělíčky polykali.

Dalila byla ſſpinawá ženſſtina. Ona jen proto Samſonu tak lahodila, aby ſi uhonila několik tiſíc ſtříbrných. — I jſau jiſti lidé, jakby té Dalile z oka wypadli. Mnohý tě hladí a omctá liſſčím ocasem, a ſe při tom ſſelma, žeby ſe z něho nadělalo pět židů.

Ona Dalila byla ochytralá podwodnice jako had. Jak mile ſe dozwěděla, že Samſonowa ſíla záleží w jeho Bohu poſwěcených wlaſech, uchlácholila a ukolibala jej, až uſnul pod ſtřechau její. A když ſpal, uſtřihala mu wlaſy a zbawila ho tím ſíly, nebo Duch Boží odſtaupil od něho. — Tak i onino ledajací jſau lžiwí a uſſtěpační lidé. Zdají ſe beránkowé býti, a ſmrději koźlem. Aby ti wy-

ARCHIV V PRAZE

▲ Leták adresovaný chudému lidu vyzývající k nábožnosti a pracovitosti.

◀ List pražského arcibiskupa věřícím o svobodě tisku a projevu z 8. července.

Aisele a Baisele

w

hazuce Liguryánů

a

co nynj kuchařky žádagj?

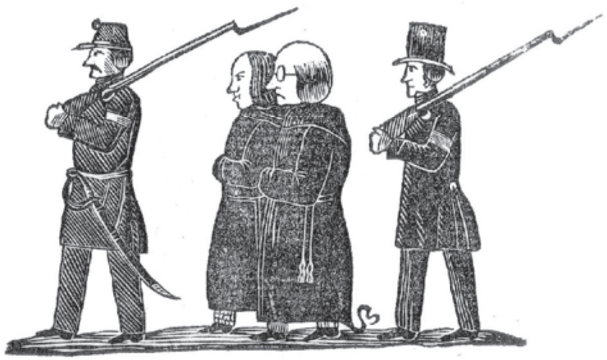

W Praze 1848;

K dostánj w staré české Expedicj na nowém městě, we spálené ulici w domě čjsl. 74—2' naproti knihtiskárně p. Geřábkowé.

Tisk u K. Geřábkowé.

48 Leták proti Židům a leták na jejich obranu.

O Židech.

Slowutnj Prazané!

Laskawj kragané a spolukřestané!

Weliká to byla radost, kteraužto srdce nasse pocjtilo, když dne 15. března t. r. nám se ta zpráwa zwěstowala, že G. Cjsařská Milost zrussil censuru, dosud gako nočnj můra ducha nassého dussjcj, a gemu zwolného zniku nepřegjcj; wsseobecné bylo plesánj, že národotrap a wlasti nassj zhaubce, lakomý a krwežjznivý Mettenich, gest s auřadu swržen; nekonečné bylo gasánj, že konstituce čili ústawa zemská wssem mocnářstwj Rakauského zemjm gest udělena.

Těmito dary králowskými propusstěni gsme z wězenj dwaustaletého, negsauce giž otroci swéwole a sobectwj lidj necitliwých, genž držjce berlu pérowlády w rukau swých trýznili a sužowali nás dle swé libosti. Okowy tyranstwj s nás spadli, my gsme swobodny, my gsme wespolek bratřjmi učiněni, záwory pychy a spupnosti gsau zlomeny, a rownost milolidská spogugе bratra s bratrem.

Rcete, byloliby slussné, kdybychom w tomto radostném opogenj, w tomto ze staré poroby wyprosstěnj swém, chtěli gesstě mjti mezi sebau otroky, a z gegich okowu se radowati?? „Kdo giného w porobu dáwá, w porobě a otroctwj držj, sám gest ten neywětssj otrok.“ Tuto wýčjtku a autržku, magjce radost z otroctwj swých spolukraganů, musilibychom slyssеti, negen od lidj swobodných, ale i od swého wlastnjho swědomj. Wjte, kdož gsau to ti ubozj spolubratřj, genž při nassem uwolněnj a wyprosstěnj pod břemenem otroctwj dosawád upěgj a lkagj? — To gest národ ten, který wjru čistau w gediného, prawého Boha zachowal u prostřed modloslužebného pohanstwa; to gest národ ten, který pro tu wjru krew swau wyléwal ochotně, muky tyranské snássel hrdinský, smrt ukrutnau podstupowal neohroženě. To gest národ ten, z něhož pocházj Abraham, Isák a Jákob; to gest národ ten, z něhož wyssel prut Jesse, gednorozený Syn Božj, celého swěta Spasitel, Kristus! To gest ta ratolest, na kterauž sstjpeni gsme my křestané. To gest národ židowský! A ten národ, we swých praotcjch owssem prowinilý, ale nynj giž docela newinný, w nassj milé wlasti České zrozený, s námi wychowaný, břemena a tjži danj i poplatků s námi nesaucj, — ten by měl zůstati w potupě a křiwdě, w pohaněnj nelidském? — Zůstati w něm w těchto přeradostných dobách, kdež nám brána swobody národnj a rownosti bratrské gest otewřena? —

Nikoliw! sami bychom byli swobody nehodnj, kdybychom mezi sebau otroky trpěli. I židé buďtež swobodni, a práw občanských, nám daných aučastni! „Ale,“ budete snad namjtati, učinjmeli ge spoluaučastny swobody a práw s námi rowných, dáme gim do rukau meč, kterým proti nám samým budau bogowati. Známeť gegich ziskuchtiwost, a nemjrnau sobětnost; budauli nám rowni, dostanauli auplnau emancipacj čili wyprosstěnj z poroby, docela nás wyssagj a utlačj.“

Rozmilj spolukřestané! gá wjm, že tato důtka a auhona nemjrné zisstnosti a sobětnosti, padá skutečně na národ Židowský. Ale, powážjmeli, že w tomto otrockém stawu, w němž dosud, wssech měsstanských práw zbawenj, lkáti musili, takřka mrawně přinuceni byli, rozličnými a nechwalnými ssmeydy a ssantroky se žiwiti, aby daně těžké, na ně uložené, mohli zniknauti a platiti, toholi powážjme, poněkud ge wymluwny mjti musjme. Od toho gich utiskowánj a w práwjch občanských ztenčowánj pocházj také gegich ku křestanům nenáwist, proto že nás držj za swé neywětssj nepřátely a dawitely. Nemohauce tedy sobětwolně si počjnati, a člowěčenských práw s námi užjwati, hledj podwodem a auskoky aspoň poněkud za tu sobě činěnau křiwdu náhradu si bráti. Deyte gim swobodu a rownost, buďte sami upřjmnj, nekořistiwj a užilj k njm, a shledáte, že za krátký čas osslechtj se gegich ziskuchtiwá powaha, ba že gegich srdce, nassj welikomyslnostj pohnuto a překonáno, k wjře křestanské se naklonj, a w geden owčinec s námi wstaupj.

A wssak neslussj, genom pauze na gegich zlau stránku hleděti; popatřte také na gegich dobrau stránku. Toho nikdo z Wás nemůž upjrati, že gsau Židé we wssem počjnánj swém welmi opatrnj; že gsau w gjdle a pitj přjkladně střjdmý že gsau schránliwj a ssetrnj. Chudých mezi nimi nagdete welmi málo, oni se stydj žebrati, a raděgi, gak sami na swé oči widjte, mnohý z nich celý den o kausku suchého chleba po ulicjch Pražských se trmácj, hledagе skrowného wýdělečku, nežli by swých spoluwěrců žebránjm obtěžowal. O kdyby mnohý křestan tak střjdmý byl, tak ssetrný, tak s málem spokogený, kdyby nemrhal w hospodách swého gměnj a swé často welmi perně wydělané mzdy, cožby se mu lépěgi wedlo! Mělby swau dostatečnau obžiwu, kdyby uměl ssetřiti, gako střjdmý Žid. I tu dobrau a následowánj hodnau ctnost do sebe magj Židé, že na wychowánj swých djtek welikau péči a nemalý náklad wedau; kteréžto ctnosti mnohým z nás se nedostáwá, a odtud gde nákaza mrawů nassj mládeže, gegj prostopassnost, zheyralost, k rodičům neposlussnost, a tjm záhuba gegich časná i wěčná. Mimo to gsau Židé také načitě milosrdnj; negen že swým nuzným spolurodákům ochotně pomáhagj, oni také i křestanům sstědrau ruku swau otwjragj, nabywsse o gich bjdě a nauzi wědomosti.

Protož, laskawj spolukřestané! milugte, podlé přikázanj swého Spasitele, bližnjho gako sebe samého, ať gest křestan nebo žid, nečinjce žádnému násilj a přjkořj; tak sobě zjskáte lásku geho, a uctu celého wzdělaného swěta.

W Praze dne 5. dubna 1848.

Wáš upřjmný bratr a spolukřestan.

Rychlotiskem Jana Spurného, w Jezuitské ulici, w čjsle 184.

Čeſká djwka.

1.

Gá gſem čeſſka zrozen,
Za Čecha ſe wdám.
Pročež čeſkého hocha,
Wždycky ráda mám:
A gá bych ſi žádného
Němce newzala,
Råděg bych ſwobodn
Wěčně zůſtala.

2.

Má matička pro Čecha
Mě wychowala,

Pro=

Protož mě německy
Učit nedala:
A ga bych ſi žádného
Němce newzala,
Råděg bych ſwobodná
Wěčně zůſtala.

3.

Wjm že dřjweyc na ledě
Had ſe ohřege,
Ne:li němec Čechowi
Čeho dopřegi:
A gá bych ſi žádného
Němce newzala,
Raděg bych ſwobodná
Wěčně zůſtala. 4.

4.

Až ſe bude z holubem
Luňák celowat,
Tenkrát bude ſrdce mé
Němce milowat:
A gá bych ſi žádného
Němce newzala,
Råděg bych ſwobodná
Wěčně zůſtala.

5.

Až ſe bude ſuchá ljpa
W zimě zelenat,
Tenkrát bude čeſké děwče
Němce milowat:

A

48

Leták obracející se na ženy, píseň „Česká dívka“.

Národní noviny z 12. července, agitace pro volby do říšského sněmu ve Vídni.

We středu 12. červenec. Číslo 75. Ročník 1848.

W Praze: W nowinárně č. 195/I. w Králowské Lázni předpláci se čtwrtletně 3 zl. 30 kr. stř. Wycházejí každodenně o 10 hod. ráno, wyjma pondělí.

Národní Nowiny.

Na c. k. poštách půlletně bez obálky 4 zl. 48 kr. stř. S obálkau půlletně 5 zl. …, což i nowinárna obstará, pakli se jí zašle 5 zl. we stříbře franco.

Odpowědný prozatímní redaktor: Wáclaw Nebeský.

Skutečná rownost národnosti. Spojení zemí koruny naší. Zrušení práw feudalních. Rownost wšech stawů před zákonem. Saudy přísežných. Odpowědné ministerstwo pro korunu naši. Wšeobecný sněm celého národu. Národní gardy wšude. Úplná reforma škol a auřadů. Místokrál w Praze.

Wydawatel a nakladatel: Hrabě Wojtěch Deym.

Milí krajané!

Mnohostranně projewená důwěra Waše k nám, kterauž jste nás w té míře poctili, že jste nás w kolika okresech za poslance ke sněmu říšskému zwolili, a pak otázky z mnohých stran od woličů k nám zaslané, kteříž radu žádají, koho by woliti měli, kdybysme my wolení w jich okresech přijmauti nemohli, powzbuzuje nás, že se osmělujeme některým okresům kandidáty nawrhnauti, a sice takowé, o nichž jsme přeswědčeni, že k tomuto úřadu schopni, této důwěry hodni, o nichž očekáwáme, že záležitosti okresu, kterýž by je zwolil, a celé wlasti a weškerého lidu našeho w tom samém směru a tau samau láskau i horliwostí zastáwati budau, jakož se důwěřujete, že my to činiti budeme.

Schwalujeme pro okres wolicí *Beraunský*: Dra. práw Wáclawa Čerwinku, měšťana Beraunského a majitele statku Weselé u Berauna; nebo Pat. Wáclawa Štulce, red. časopisu Blahowěsta.

Pro okres *Boleslawský*: w. p. Karla Winařického, faráře na Kowaní; nebo p. J. Krouského, sedláka w Katusicích.

Pro okres *Kutnohorský*: p. J. Kallmünzera, magistrátního radda w Kutné Hoře.

Pro okres *Čáslawský*: p. Hawelku, magistr. raddu w Nimburce.

Pro okres *Plzeňský*: p. Smetanu, professora na filosofickém ústawu w Plzni.

Pro okres *Pelhřimowský*: pana Stekla, justiciara a měšťana w Pelhřimowě.

Pro okres *Bělský*: p. Pat. Frosta, direktora ústawu hluchoněmých.

Pro okres *Králowéhradecký*: p. prof. Wáclawa Kliperu w Praze; nebo prof. Wáclawa Swobodu w Hr. Králowé; nebo Wáclawa Tomka, spisowatele w Praze.

Pro okres *Chrudimský*: pana Plačka, krajského sekretáře.

Pro okres *Třeboňský*: p. Ant. Beka, weškerých práw dra. we Wídni.

Pro okres *Opočenský*: p. Wáclawa Tomka, spisowatele a sekretáře Matice České.

Pro okres *Rakownický*: p. Šwestku, weškerých práw dra. w Praze.

Pánům woličům w oněch okresech, we kterých byl wolen za poslance pro sněm říšský pan Karel Hawlíček, redaktor Národních Nowin, nezbýwá nic, než čekati, až bude tento šlechetný a statečný zastáwatel národu swého z wězení propuštěn a se prohlásí, pro který okres wolení přijímá, čehož se w nejkratším čase nadějeme. Předsewzetí nowého wolení byloby zajisté na sněmě říšském za neplatné prohlášeno, pokud muži půwodně zwolenému není swoboda nawrácená, aby wůli swau wyjádřiti mohl. Totéž platí o wolení pana dra. Braunera.

Ostatně schwalujeme krajanům našim pro čas potřeby mimo pány již uwedené za deputowané ke sněmu říšskému ještě následující pány:

Pan Edmund Schebek, dr. práw w Praze.
„ Wáclaw Nebeský, spoluredaktor Nár. Nowin.
„ Josef Hamerník, Med. Dr. a prof. w Praze.
„ Pinkas mladší, dr. práw w Praze.
„ Kliebert, dr. práw w Praze.
„ Spolz, dr. práw w Praze.
„ Bělský, dr. práw w Praze.
„ Grünwald Vendelín, dr. práw we Wídni.
„ Ed. Schwarz, Dr. Med. w Českém Dubě (pro okolí Hodkowské).
„ Caspar Hugo, Dr. Med. w Praze.
„ Smetana, dr. a prof. filosofie w Praze.
„ Karel Štorch, redaktor Kwětů.

Nechtíce uwáděním jmen mnoho místa zaujímati, připomínáme krajanům našim, kteříž by o nějakého kandidáta na rozpacích byli, seznamenání kandidátů pro sněm říšský podané w Národních Nowinách, kteréž my za chwalitelné a bezpečné pokládáme.

Tím se paraučíme do laskawé paměti Waší, dokládajíce toliko, že jak w budaucím úřadě swém tak i w této radě naší jen blaho wlasti obmýšlíme.

W Praze w úterek dne 11. červenec 1848.

Deputowaní pro sněm říšský we Wídni:
František Palacký, historiograf.
Aloys Praw. Trojan, aud wýboru městského i zemského.
František Ladislaw Rieger, doktor práw.

Je nyní welmi těžko, býti prorokem politickým, nýwal událostí přichwátí okamžikem a přetrhne i zmate wšecku kombinaci. Zwláště nyní to platí wíce než jindy, jelikož jakoby nějaká tajná moc pod zemí ryla; nálokdo co tuší a najednau jako krtek wywrhne swau hromádku. Skušení politikowé mnoho dobrého neočekáwají. Nu swětlo to přijít musí; jen aby blaho národů netrpělo. Zwláště w Rakausku to nyní jaksi zamračeně wypadá; záležitosti a poměry místo aby se lip uspořádaly, dennů se wíce a wíce zaplétají a w zmatek uwádějí. Poměry monarchie w Německu dostaly jinau podobu, pakli prospěšnau pro nás a celý stát, těžko říci. Trauful bych si říci, že ne. Pakli prospěšnau pro Německo? Snad také ne! Demokratická strana protestuje a wlády, totiž králowé jaksi k tomu swolují. Newíme, snad mají jakausi jistotu.

U nás doma také welmi swětle to newypadá. Čekáme na říšský sněm. Je arci na 18. t. m. ustanowen, wšak bychom přece pochybowali, že tak brzo bude, aneb swé práce brzo dokoná. Staré ministerium je swrženo, stalo se to wůlí Wídeňského wýboru (Sicherheitsausschuß); zákonní formu to mu, jelikož náměstek císařůw swým plnomocenstwím to učinil. Newíme, jak se změna tato jinde přijme. Ku př. w Praze. Co řeknau tí k těmto přewratům we Wídni, kteří swé náhledy a hrozby již o onom wýboru pronesli. A wýbor tento byl příčinau pádu ministerstwa a J. W. arcikníže Jan sám je sesadil. Wídeň jásá, prawí ten, — na burse padlo papírům o pět procent, prawí onen. Jak se nyní ty dwa principy srownají? Částka deputowaných na sněm říšský, prosí onen wýbor, aby se nerozešel až po sněmě; jinde se praví, že sněm se držet nemůže, jak dlauho onen revoluční klubb pohromadě bude. Z jednoho ohledu by bylo přáti, aby se sněm we Wídni odbýwal, jelikož w tom widíme jakausi jistotu pro wolný princip, z jiného je to nebezpečná wěc, jak se sněm neprohlásí pro Frankfurt, a nebude-li radikální, není jist, může se rozehnat. Wídeň není město, kteréby provinciím rozumělo, ona by ráda chtěla být Paříž a wše w sobě koncentrowat. Ano jeden blázen nawrhl, aby se Rakausko pauze do departementů rozdělilo jako Francausko, aby totiž wíce nebylo Čech, Morawy atd., a ten nesmysl od posluchačů tleskotem přijat byl. Pro jakausi samostatnost provincií nebude asi tam we welkém obecenstwu mnoho hlasů. Pro Slowana a zástupce swé wlasti nebude we Wídni mnoho jistoty, žeby mu gallerie do slowa newpadly, aneb wůbec nějakau demonstraci i z wenku udělali. Má se tedy sněm za bodáky a kanonami odbýwat, jak se k tomu wojsko nabízí? Také těžká wěc! Wůbec se nám to míchání wojska do politiky nelíbí. Máme welkau starost o tento nastáwající říšský sněm, jelikož stojí mezi Scyllau a Charybdau, a snad konečně přece jen ještě rozum a wěrnost Čechů wypomohau, žeby totiž každá země swé záležitosti uspořádat město, a z toho teprw, až provincie w pořádku budau, se celek monarchie utwořit. Wídeň se mi nikterak nezdá spůsobnau k reorganisaci Rakauska, zwláště jaké žiwly nyní má. Musíme wůbec celý stát litowat, jelikož se nám zdá, že jakási hrozná nejasnost politické myšlénky, jakási chorobná pomatená činnost w ústrojích jeho se jewí, ano nikde není widět i u weřejném mínění onen zdrawý přirozený pud ku spasitelné prawdě. Weřejné mínění Maďary zastáwá a nám Slowanům nadáwá zrádců, a přece my jsme nejwěrněji při Rakausku stáli. Maďar se docela odtrhl od Rakauska, nechtěl dáti pluky do Italie, ano dal Wlachům příznivý manifest; za to jsau ale Čechowé a Horwati buřiči, separatisté, rebellanti, že jich synowé krwácí w boji pro Rakausko; Horwati jsau buřiči, že chtí při císaři a ne při Maďařích stát; Čechowé separatisté a zrádcowé, že zastáwali souverenitu a celistwost státu. Němci jsau nejwěrnější děti monarchie, že mluwí o státu, *kterému Rakausko se jednau získalo, což ale jen je pauhé jméno geografické.* Každý si trochu proměň Horácowo: Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi, a má swatau prawdu. Co by Rakausko spasit mohlo, tomu nerozumí ani weřejné mínění ani jak se zdá wláda sama. Bůh tu tedy pomoz sám.

W. Nebeský.

Historická zpráwa o slowanském sjezdu.

(Pokračowání.)

Prwní krok weřejný učinil připrawný wýbor prowoláním ke wšem Slowanům rakauským dne 1. kwětna, wyzýwaje wšecky muže důwěru národu mající, kterýmž na obecném prospěchu národů slowanských záleží, ke shromáždění se ke sjezdu slowanskému w Praze na den 31. kwětna. Pozwání toto wztahowalo se též na Slowany mimo mocnářstwí žijící, kteří by se chtěli ke sjezdu dáti najíti, wšak tak, aby byli od sjezdu powažowáni za hosti srdečně witané. Prowolání sepsáno bylo jazykem českým, polským, ilirským, lužicko-srbským a německým, a rozšířeno jak we zwláštních wýtiscích tak též časopisy domácími i přespolními.

Zárowěň s pozwáním tímto wydáno bylo u weřejnost hned také jiné prowolání k neslowanským obywatelům mocnářstwí k upokojení jich o zámčrech slowanského sjezdu, sepsané dne 5. kwětna. Aučastníci slowanského sjezdu pronesli prowoláním tímto zásady a úmysly swé následující:

1. že jsau pewně a neodwratně odhodlání k dědičnému swému podlé zásad konstitučnímu domu Habsbursko-Lothrinskému zdržeti bez porušení starau wěrnost a hájiti zachowání celosti a samostatnosti císařské říše rakauské wšemi jim možnými prostředky;

2. že nikdy nebyl úmysl jich ani kdy bude, aby některé neslowanské národnosti ubližowali aneb ji potlačowali, nýbrž že snažení jejich odjakžiwa směřowalo jedině k tomu, aby se zásadě auplného stejného práwa wšech národností w říši rakauské zjednalo náležité uznání i praktická platnost;

3. že jsau odhodláni, práw, ježto jim podlé této zásady w žiwotě národním i státním náležejí, w auplném jich obsahu pohledáwati, je sobě zachowati, i před každým autokem, přijď odkud přijď, hájiti, a že proto shromáždění slowanské, ježto zamýšlejí, nemá w sobě žádné jiné příčiny, nežli žádost, aby přátelským srozuměním-se rozdělených od sebe kmenůw dosáhli tohoto jim swatého cíle, spolu nejjistějším a nejpokojším spůsobem.

Za místo k weřejným schůzkám slowanského sjezdu spůsobil připrawný wýbor sál na Žofíně, jejž majitel jeho p. Wáclaw Nowotný, měšťan Pražský, z wlastenecké ochotnosti k účelu tomu obětowal (19. kwětna). Osoby

48

Na zasedání říšského sněmu ve Vídni byl český národ reprezentován především Františkem Palackým, ale jako zdatný řečník se projevil i mladý F. L. Rieger. Velkou roli při přípravě významného zákona o zrušení poddanství a roboty sehrál F. A. Brauner. Situaci zkomplikovalo povstání ve Vídni, které vedlo císaře k přerušení sněmu a jeho přeložení do Kroměříže.

František Augustin Brauner (1810–1880) ▲

František Palacký (1798–1876) ▶

František Ladislav Rieger (1818–1903) ⏩

My Ferdinand Prwnj, konstitučnj Cjsař Rakauský, král Uherský a Český, toho gména Páthý, král Lombardský a Benátský, Dalmatský, Horwatský, Slawonský, Haličský, Lodomèrský a Illyrský; arcikníže Rakauský; wéwoda Lotarinský, Solnohradský, Štyrský, Korutanský, Kraginský, Horno- i Dolnoslezský; welký knjže Sedmihradský; Markrabj Morawský, okníženy hrabě Tirolský atd. atd. atd.

Wir Ferdinand der Erste, constitutioneller Kaiser von Oesterreich; König von Hungarn und Böhmen, dieses Namens der Fünfte, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien; Erzherzog von Oesterreich; Herzog von Lothringen, Salzburg, Steiermark, Kärnthen, Krain, Ober- und Nieder-Schlesien; Großfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; gefürsteter Graf von Habsburg und Tirol rc. rc.

Uzawřeli gsme a nařjzugeme na náwrh Našj ministernj raddy we srownalosti s ústawnjm sněmem řjšským, gakož následuge:

Neyprwé. Poddanstwj a ochrana gsau se wssemi zákony na tyto poměry se wztahugjcjmi zrussený.

Druhé. Půda budiž břemen zbawena, wssecky rozdjly mezi grunty dominikalnjmi a rustikalnjmi zdwiženy.

Haben über Antrag Unseres Ministerrathes in Uibereinstimmung mit dem constituirenden Reichstage beschlossen und verordnen, wie folgt:

Erstens. Die Unterthänigkeit und das schutzobrigkeitliche Verhältniß ist sammt allen diese Verhältnisse normirenden Gesetzen aufgehoben.

Zweitens. Grund und Boden ist zu entlasten; alle Unterschiede zwischen Dominikal- und Rustikal-Gründen werden aufgehoben.

1

Dáno w Našem hlawnjm a sjdelnjm městě Wjdni, sedmého Žářj tisjcjho, osmistého, čtyřicátého osmého, a řjšj Našich léta čtrnáctého.

Gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien, den siebenten September im Eintausend acht Hundert acht und vierzigsten, Unserer Reiche im vierzehnten Jahre.

Ferdinand m. p.

Wessenberg, President ministerský a ministr zewnitřnjch záležitostj. Doblhoff, ministr domácjch záležitostj. Bach, ministr justice. Latour, ministr wogenských záležitostj.

Krauß, ministr financj. Hornbostl, ministr obchodu. Schwarzer, ministr weřegných pracj.

Ferdinand m. p.

Wessenberg, Minister-Präsident und Minister des Aeußern. Doblhoff, Minister des Innern. Bach, Minister der Justiz. Latour, Minister des Krieges.

Krauß, Minister der Finanzen. Hornbostl, Minister des Handels. Schwarzer, Minister der öffentl. Arbeiten.

48

Nařízení Ferdinanda I. o zrušení poddanství ze 7. září.

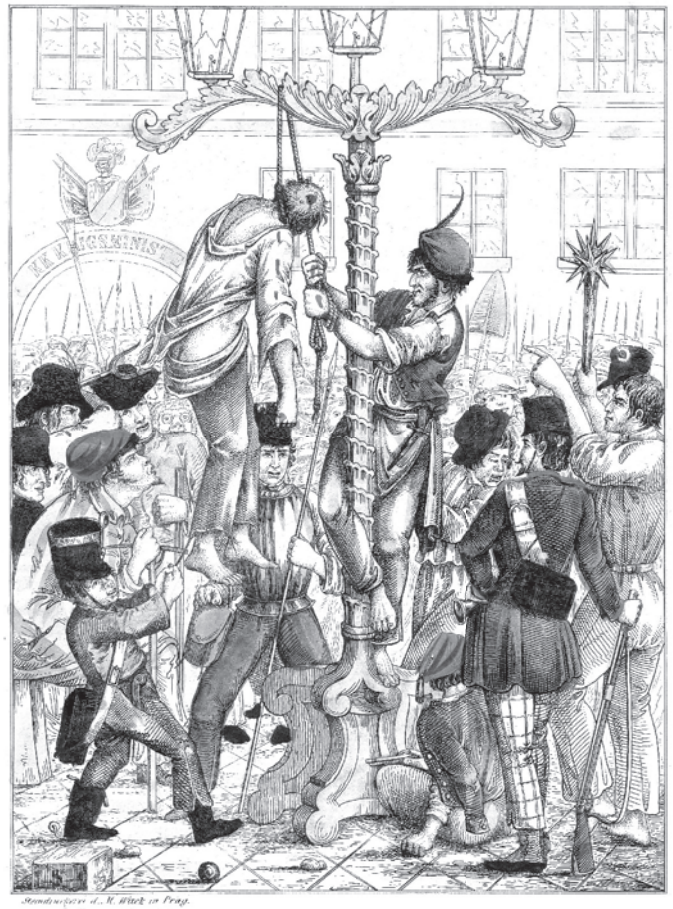

Schrecklicher Vorfahren mit dem Leichnam des ermordeten Kriegsministers Graf Latour

48

Vyobrazení zavraždění Theodora hraběte Latoura, ministra války.

Leták o bombardování Vídně a zavraždění Latoura z 8. října.

Kromobyčegná zpráwa

o bombardowánj Wjdně a zawražděnj

generála Latůra

a o giných hrůzných činach dne 6. řjgna 1848.

Z Prahy dne 8. řjgna. Dnes w noci ke druhé hodině přige po dráze wečernj potah. Na drážnici bylo množstwj očekáwagjcjch, dychtiwých na zprávy z Wjdně. Mnohé wěci se wyprawowaly, i tc, že telegrafnj zpráwa oznámila uſmrcenj generála Latůra, zawedenj prowizornj wlády, pozůstánj řjšſkého sněmu, a rozkaz, aby se wogſko do Wjdně nepoſjlalo. Gak potah do drážnice wrazil, obklopil ho lid a gen po nowinách z Wjdně se dotazowal. Zkrátka gim bylo powědjno, že Latůr ge uſmrcen, mnozj prawili, oběſſen — zbrognicě cjſ. že hořj a sněm řjšſký že ſe rozeſſel.

Sestawjme tuto nejhlawnějſſj, co gſme od poceſtnych dozwěděli, nebo ouředni zprávy nemáme. Italiánſký práwor granátnjků Cecoprieri gako i němečtj granátnjci Heß, welewéwoda Baden a Deutschmeister měli z Wjdně, kde giž mnohá léta gſau, wytáhnaut, mjſto nichž mělo polſké a české wogſko přigjt. Nekteřj z řjšſkych poſlanců předſtawowali wálečnému minyſtru, aby to nečinil, tento ale zkrátka dal za odpowěd, že wj, co má dělat (to geſt, co má nařjzeno) wogſko to že gednou ge k odtažení určeno a giné že mjſto něg přigde. Tato geho nerozumná a drzá odpowěd když ſe po městě roznesla, wytáhla hned garda z Leopoldſkého předměſtj a legie akademická na tábor, zruſſiwſſi oba mosty dunagſké a také moſt drážnický, aby po dráze ſe nemohlo gezdit.

Mezi tjm i granátnjci, k wytažení určenj, wſſecko w kaſárnách roztřjſkali a prohlášili ſe, že nepotáhnou. Byli wſſak přinuceni a doprowáženi gjzdou, ubjrali ſe k drážnici. Widauce wſſak, že moſt ge poruſſen, poſlal generál Breda i hned rychlika do generálůkommenda s dotazem, co má dělat? Generálkommando obrátilo ſe k Latůrowi, genž nařjdil, aby tém Naſſau granátnjky ſſel zprowázet. Tém tento přiſſel, ale gen s tjžj mohl přes prkna, z nouze po moſtě kladená přegjt, načež ſe mezi oběma mosty poſtawili. Zatjm legie akademická a leopoldowſká garda dobře ſe poſtawily, k nimž ſe i dělnjci wſſeligak ozbrogenj z drážnice ſpogili a maſſa ta tak welmi ſe rozmnožila, že, zaſkočiwſſi tém Naſſawſkým, tak ſe na něg tiſkla, že mu i hned čtyry děla odegmula. Tři děla odwezli do auly a čtwrté ſpadlo s moſtu do wody. Pozděgi ale zaſe bylo z wody wytaženo.

8

My Ferdinand Prwnj,
konstitučnj cjsař rakauskỳ, král uherskỳ,
atd. atd.

Událostj hlawnjho města w mocnářstwj, tak bolestně se dotkagjcj srdce Nasseho, a stáw anarchickỳ, tam bez přetržengj trwagjcj, přiwedly Nás prc zachowánj trůnu a sjstésj národů Nassich we smutnau potřebu, abychom toto zřegmé zbaurenj potlačili mocj brannau, gakož sme to w manifestech Nassich dne 16. a 19. řjgna t. r. Nassim národům oznamili.

Poněwadž zákonnj pořádek we hlawnjm městě přerussen gest, a poněwadž nynj wogenskými prostředky bude wkročeno, z té přjčiny nenj možné, aby sněm řjšskỳ porady swé tam dále držel. A protož uznáwáme za potřebu nařjzowati, aby sněm řjšskỳ sezenj swá we Wjdni ihned zastawil, i powoláwáme geg k 15. Listopadu r. t. do města Kroměřiže, kdežto gemu bude možné, bez wytrhowánj i bez přestánj oddati se wyhradně welike úloze swé, totiž wypracowánj ústawy, kteráżby wyhowěla żádostem státu Nassich.

A protož wyżywagj se wssickni, ku konstitugjcjmu sněmu řjšskému zwolenj zástupcowé národa, by se do 15. Listopadu w městě Kroměřiži zagistě nagjti dali, aby tam dále pokračowali we přerussenỳch poradách, co se dotýče ústawy, i aby gi, pustjce mimo sebe wessikeré postrannj obledy, brzy ku prospěssnému konci přiwedli.

Dowěřugeme se, że wssickni ku konstitugjcjmu sněmu řjšskému zwolenj zástupcowé národa, pamětliwi gsauce swỳch powinnostj k wlasti, se wynasnażj, by swrchu gmenowaného času w ustanoweném prozatjmnjm sjdle sněmu řjšského náležitě se dostawili, aby se tam bez prodlenj oprawdowě obrali brzkỳm wykonánjm welké té úlohy, kteráż se gemu bylа dostala.

W Holomauci dne 22. řjgna 1848.

Ferdinand m. p.

Wessenberg m. p.

48

Císařský výnos z 22. října svolávající říšský sněm do Kroměříže.

Provolání říšského sněmu ze 7. října k událostem ve Vídni.

Národowé rakaustí!

Následkowé osudnỳch událostí hrozí záhubau sotwa położenému základu našeho nowého státního stawení.

Swobodnỳm wolením národů Rakauskỳch utwořenỳ konstitujícj sněm uznal w těżkỳch hodinách šestého řjna swatau powinnost swau k národům a spolu těżké zodpowídání před nynějším i budaucím pokolenim. Když swazek zákonního pořádku se počal trhati, namáhal se říšskỳ sněm mocí jemu od národu zdělenau a s dorozuměnim s obywatelstwem Widenskỳm reakci a bezwládě se protiwiti. Wyhlásil sebe sám za stále trwajícj a wywolil spolu ze swỳch audů stálỳ wybor k zachowání weřejné jistoty a pořádku.

A wšak konstitujícj sněm neuchýlil se od postawení, kteréż má naproti konstitučnímu trůnu a w kterémż wżdycky wytrwati chce. Wyslalť deputaci k Jeho Milosti konstitučnímu Cjsařj, aby w nejužšim spojení s nejwyššim majitelem suwerenity żádosti suwereního národu wyplnil a jeho nejswětějšj záležitosti chránil. Wůbec známau dobrotiwosti srdce Jeho Milost hned nákloněna byla muże, kteřj ztratili důwěru národu z ministerstwa propustiti, utwořenj nowého lidumilého ministerstwa přikázati a nejupřjmnějšj, potřebám jak národůw Rakauskỳch tak i nynějšího času wyhowujícj porady záležitosti weškeré wlasti ujistiti.

Bohużel nakloněna byla Jeho Milost k přczalostnému předsewzetí, opustiti okolí hlawního města.

Tim jest wlast, tim dobro a slawně získaná swoboda naší weleslawné wlasti opět do nebezpečí uwržená, zachowání nejwyšších majetnosti měštana a člowěka jen tim se možno stane, když lid widenskỳ, když wšechny národowé Rakauští, jichżto srdce pro wlast společnau bije, opět onu mocnau politickau obezřetnost a onu wyhlasnau šlechetnost dokáżi, jakau za dnů májowỳch dokázali.

Národowé Rakauští! Lide Widenskỳ! Prozřetelnost wykázala nám wznešené a wšak i těżké powolánj: dokonati máme dilo, které, jestli se powede, wšechno přewýši, co historie swěta welkého a slawného obsahuje; máme wystawěti politickau statní budowu, wníž rozmanití národowé w jednom bratrském státu národůw spojeni budau, jehożto newywratnỳ základ rownost práwa jest, jehož żiwotní żiwel stejná swoboda wšechněch býti má.

Národowé Rakauští! říšskỳ sněm jest pewně odhodlán k tomuto wysokému powolání přispiwati; přispiwejte też i Wy k tomu! Waše důwěra nás powolala, toliko důwěrau Waši jsme sílni. Wšecko co my jsme, jsme toliko skrze Wás a chceme též i pro Wás býti! Wedle zákonu potřebnosti a wedle zákonu konstituční monarchie ustanowil říšskỳ sněm dnes následownĕ:

a) Że ministři Doblhoff, Hornbostl a Krauss zprawu wšech ministerií powedau; że netoliko pečowati mají o pořádek w tomto auřadowání nýbrž též i přiwtělením sobě nowých sil wysledky jeho ujistiti: konečně że předložiti mají Jeho Milosti náwrh o nowě zřízeném ministerstwu co nejdřiwe a s říšskỳm sněmem że w nepřetrženém spojení mají býti!

b) Má se list k Jeho Milosti za přičinau manifestu od Jeho Milosti wydaného poslati. Timto listem má se konstitučnímu Cjsaři prawỳ staw wěci wyjasniti a Jemu srdečné ujištění wyjádřiti, że upřjmná láska národu k Jeho Milosti newywratná jest.

Národowé Rakauští! Ewropa patří s obdiwením na nás, a letopisowé pozdwižení naše k swobodě mezi nejskwělejší činy zaznamenali. Zůstaňme sami sobě wěrni! Mějme pewnau, newywratnau uctu k zákonům, ke konstituční monarchii a k swobodě! Bůh opatrůj Rakausko!

We Widni dne 7. Řjna 1848.

Od konstitujícího říšského sněmu.

František Smolka, prwní Vice-Prásident,

Karel Wiser, písmowedaucj,

48

Předznamenáním konce revoluce a návratu k předrevolučním pořádkům byla změna na císařském trůně. Dosavadní císař Ferdinand se vzdal trůnu a na jeho místo nastoupil osmnáctiletý František Josef I. Ten s pomocí energického knížete Felixe Schwarzenberga postupně reformní a revoluční snahy ukončil. Na několik let opět zavládla cenzura a policejní byrokracie.

František Josef I., jenž stál v čele monarchie v letech 1848–1916. ▲

Nástupní manifest Františka Josefa I. z 2. prosince. ▶

My František Josef Prwní,

z Boží milosti Císař Rakauský; Král Uherský a Český, Král Lombardský a Benátský, Dalmatský, Chorwatský, Slawonský, Haličský, Lodomerský a Ilirský; Král Jerusalemský a t. d.; Arcikníže Rakauský,; Welkowojwoda Toskansky; Wojwoda Lotarinský, Salcburský, Štyrský, Korutanský, Krajinský; Welkokníže Sedmihradský; Markrabí Morawský; Wojwoda Hořeního i Doleního Slezska, Modeny, Parmy, Piacency a Guastally, Auśwický a Zatorský, Těšinský, Friaulský, w Raguse a Zaře; na knížetství powýšeny hrabě Habsbursky a Tyrolský, Kyburský, Goricsky a Gradisský; Kníže Trientský a Brixenský; Markrabí Hoření a Dolení Lužice a w Istrii; Hrabě Hohenembský, Feldkirchský, Bregencský, Sonnenbergský a t. d.; Pán Terstsky, w Cattaro a w Marce Windické.

Poněwadž wznešený ujce Náš, císař a král Ferdinand Prwní, w Uhrách a w Cechách toho jmena Pátý, trůnu swého se odřekl, a poněwadž Náš nejjasnější pan otec, arcikníže František Karel, od nastaupení swého na trůn upustil, powolání jsauce sankcí pragmatickau, abychom koruny říše Naší na hlawu Naši postawili:

oznamujeme tímto co nejslawněji wšem národům w mocnářstwi nastaupení Naše na trún pode jménem František Josef Prwní.

Uznáwajíce z wlastního přeswědčení potřebu a wysokau cenu swobodných a času přiměřených zřízení, nastupujeme s důwěrau cestu, kteraž Nás má wésti k nowému spasitelnému utwoření i omlazení weškerého mocnářstwí.

Na základech pewné swobody, na základech rowného práwa wšech národů říše a rownosti wšech občanů před zákonem, jakož i aučastenství zástupců národních w zákonodárstwí wzmůže se zpowu wlast we staré welkosti ale w omlazené síle, i bude nepodwratným stawením w bauřích času, pozstranným obydlím kmenů rozličných jazyků, ježto pod žezlem otců našich bratrský swazek od mnoha století spojuje.

Jsauce prawé odhodlání, skwělost koruny nezkalenau a weškerost mocnářstwí nezkracenau zachowati, ale hotowi jsauce, práwa Naše se zástupci národů Našich sdíleti, důwěřujeme se, že se nám s pomocí boží a we srozumění s národy podaří, wšecky země i kmeny mocnářstwí w jeden welký státní celek spojiti.

Dáno w Našem králowském hlawním městě Holomauci dne Druhého Prosince, léta spasy tisícého osmistého a osmačtyrycatého.

František Josef.

L. S.

Schwarzenberg.

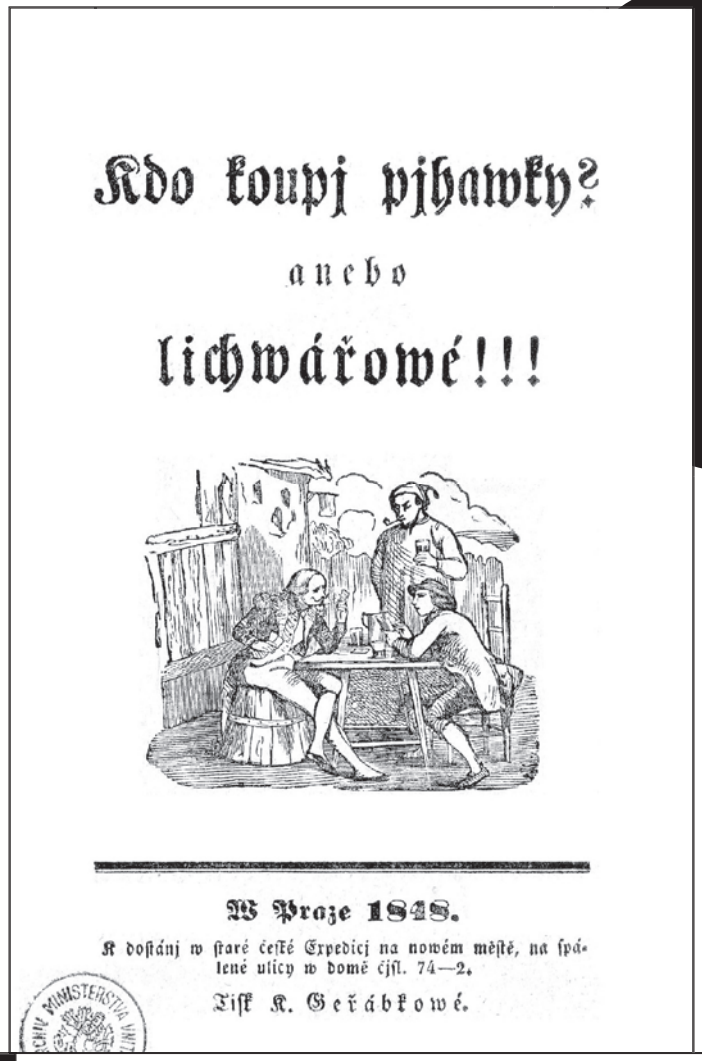

Kdo koupj pjhawky?

aneb

lichwářowé!!!

W Praze 1848.

K dostánj w staré české Expedicj na nowém městě, na spálené ulicy w domě čjsl. 74—2.

Tisk K. Geřábkowé.

Neynowěgssj žádost

wssech

sklepnjků, sklepnic a ginych služebnych

w

kafjrnách, hostincjch a winárnách

swětem rozhlásseného

Kocourkowa.

W Kocourkowě ustali wssickni sklepnjci, sklepnice, markéři i ginj přisłużebnj w kafjrnách, hostincjch, winárnách i w neyskrownějssjch krčmách od pracj swých, nássledugjce tak příkładu mnohých ginych cechů a řemesel. A gak to duch času tohoto požaduge, zadali wýboru krčmářů petycj, gegjž obsah má tyto náwrhy:

48 Leták „Kdo koupí píhavky?“ aneb protilichvářské pojednání.

Leták sklepníků a sklepnic z Kocourkova parodující petice.

Abend-Ausgabe.

Pränumerations-Preis für Wien: Auf Druckpapier ganzjährig 20 fl., halbjährig 10 fl., vierteljährig 5 fl. C. M.; auf Velinpapier ganzjährig 32 fl., halbjährig 16 fl., vierteljährig 8 fl. C. M. Für Auswärtige, mit der Abendbeilage, halbjährig 16 fl. 12 kr., vierteljährig 8 fl. 6 kr. Einzelne Blätter kosten 20 kr. C. M.

Insertions-Gebühr für die einspaltige Petitzeile bei einmaliger Einrückung 4 kr. C. M., für die zweite und dritte Wiederholung jedesmal 2 kr. C. M., folglich für dreimalige Einrückung 8 kr. C. M.

Wiener Zeitung.

№ 324. Sonntag, den 3. December 1848.

Olmütz, den 2. December.

Am heutigen Tage um 8 Uhr Morgens versammelten sich im Krönungssaale der fürsterzbischöflichen Residenz zu Olmütz sämmtliche hier anwesende Glieder der durchlauchtigsten kaiserlichen Familie, nämlich Ihre kaiserlichen Hoheiten Erzherzog Franz Carl, die Frau Erzherzogin Sophie, die Erzherzoge Franz Joseph, Ferdinand Maximilian, Carl, Carl Ferdinand, Carl Wilhelm und Joseph, die verwitwete Frau Erzherzogin Maria Dorothea, die Frau Erzherzogin Elisabeth und Höchstdero Gemahl Se. königliche Hoheit Erzherzog Ferdinand Victor von Este, ferner:

Se. Durchlaucht Feldmarschall Fürst zu Windischgrätz und der Banus von Croatien F. M. L. Freiherr v. Jellachich, so wie der Obersthofmeister Sr. kaiserlichen Hoheit des Erzherzogs Franz Joseph G. M. Graf v. Grünne.

Sämmtliche Minister, nämlich Fürst Felix von Schwarzenberg, Se. Erlaucht Graf v. Stadion, Dr. Bach, Freiherr v. Krauß, G. M. Freiherr v. Cordon, Ritter v. Bruck, edler Herr v. Thienfeld, und der bei dem vorzunehmenden Acte mit der Protokollführung beauftragte k. k. Legationsrath Hübner hatten sich auf Befehl Sr. M. des Kaisers von Kremsier nach Olmütz verfügt, und fanden sich gleichfalls um dieselbe Stunde in dem genannten Saale.

Bald darauf erschienen, unter dem Vortritte des General-Adjutanten, G. M. Fürsten v. Lobkowitz, und gefolgt von dem zufällig in Olmütz anwesenden Obersthofmarschall Landgrafen v. Fürstenberg und der Obersthofmeisterin Landgräfin v. Fürstenberg, Ihre Majestäten der Kaiser und die Kaiserin, und ließen Sich, so wie sämmtliche Glieder der kaiserlichen Familie auf den für Sie bereiteten Sitzen nieder.

Se. Majestät der Kaiser eröffneten nunmehr der Versammlung, daß Allerhöchstdieselben aus wichtigen Gründen den Entschluß gefaßt haben, die Kaiserkrone zu Gunsten Allerhöchstihres Neffen, des durchlauchtigsten Erzherzogs Franz Joseph niederzulegen, nachdem Allerhöchstihr durchlauchtigster Bruder Erzherzog Franz Carl erklärt hätten, auf das Ihnen zustehende Recht der Thronfolge zu verzichten.

Die hierauf bezüglichen Urkunden wurden demnächst von dem Minister des Hauses Fürsten v. Schwarzenberg verlesen, und die Abdankungsacte von Sr. M. dem Kaiser und Sr. k. Hoh. dem Erzherzoge Franz Carl unterzeichnet, und von dem Minister des Hauses gegengezeichnet.

Ihre Majestäten begrüßten nunmehr Ihren durchlauchtigsten Neffen als regierenden Kaiser.

Se. M. Kaiser Franz Joseph I. empfingen sodann die Huldigung sämmtlicher anwesenden Familienglieder und der übrigen Zeugen.

Mit der Verlesung und Unterfertigung des Protokolles durch sämmtliche Anwesende endigte dieser feierliche Staatsact.

Protokoll.

Im Namen der heiligsten Dreieinigkeit.

Am zweiten Tage des Monaths December im Jahre Eintausend Achthundert Vierzig Acht, haben sich über Befehl Sr. regierenden Majestät, des Allerdurchlauchtigsten Kaisers und Königs, Ferdinand des Ersten, im Krönungssaale der fürst-erzbischöflichen Residenz in der königlichen Hauptstadt Olmütz die in der genannten königlichen Hauptstadt anwesenden Glieder des durchlauchtigsten Erzhauses Oesterreich, und zwar:

Se. kaiserliche Hoheit der durchlauchtigste Erzherzog Franz Carl und

Ihre kaiserliche Hoheit die durchlauchtigste Frau Erzherzogin Sophie;

Se. kaiserliche Hoheit der durchlauchtigste Erzherzog Franz Joseph;

Ihre kaiserlichen Hoheiten, die Erzherzoge Ferdinand Maximilian, Carl, Carl Ferdinand, Carl Wilhelm und Joseph;

Ihre kaiserliche Hoheit die verwitwete Frau Erzherzogin Maria Dorothea;

Ihre kaiserliche Hoheit die Frau Erzherzogin Elisabeth und Höchstdere Gemahl Se. königliche Hoheit der durchlauchtigste Erzherzog Victor, dann

Se. Durchlaucht Feldmarschall Fürst von Windischgrätz; Feldmarschall-Lieutenant Freiherr v. Jellachich, Banus von Croatien, und General-Major Graf v. Grünne, Obersthofmeister Sr. kaiserlichen Hoheit des Erzherzogs Franz Joseph; ferner:

Die Mitglieder des Ministerrathes:

Felix Fürst zu Schwarzenberg, Feldmarschall-Lieutenant, Minister-Präsident, dann Minister des Aeußern und des Hauses;

Franz Graf zu Stadion, Minister des Innern und des Unterrichtes;

Dr. Alexander Bach, Minister der Justiz;

General-Major Franz Freiherr v. Cordon, Minister des Krieges;

Philipp Freiherr v. Krauß, Minister der Finanzen;

Carl Ludwig Ritter v. Bruck, Minister des Handels und der öffentlichen Bauten;

Ferdinand, Edler Herr v. Thienfeld, Minister für Landescultur und Bergwesen,

versammelt, und nachdem Se. kaiserliche Majestät der allerdurchlauchtigste Kaiser und König, Ferdinand der Erste, in Begleitung Allerhöchstdero durchlauchtigsten Gemahlinn, Ihrer Majestät der regierenden Kaiserinn und Königin, Maria Anna, unter Vortritt Allerhöchstihres General-Adjutanten Joseph Fürsten zu Lobkowitz, und gefolgt von dem Obersthofmarschall, Landgrafen v. Fürstenberg, und der Obersthofmeisterin Landgräfinn v. Fürstenberg, im Saale erschienen waren, dem nachstehend beurkundeten Acte beizuwohnen, wobei über Auftrag des Ministers des Hauses der k. k. Legationsrath Alexander Hübner als Protokollsführer fungirt hat.

Se. Majestät der Kaiser und König geruhten vorerst der Versammlung zu eröffnen, daß wichtige Gründe Allerhöchstdieselben zu dem unwiderruflichen Entschlusse gebracht haben, die Kaiserkrone niederzulegen und zwar zu Gunsten Allerhöchstihres geliebten Neffen, des durchlauchtigsten Erzherzogs Franz Joseph, Höchstwelchen Sie für großjährig erklärt haben, nachdem Allerhöchst Ihr geliebter Herr Bruder, der durchlauchtigste Erzherzog Franz Carl, Höchstdessen Vater, erklärt haben, auf das Ihnen nach den bestehenden Haus- und Staatsgesetzen zustehende Recht der Thronfolge zu Gunsten Höchstihres vorgenannten Sohnes unwiderruflich zu verzichten. Se. kaiserliche Majestät forderten hienach den Minister-Präsidenten und Minister des kaiserlichen Hauses auf, die diesfälligen Acte vorzulesen.

Diese Acte lauten wie folgt:

Wir Ferdinand der Erste, von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich ꝛc. ꝛc. ꝛc.

erklären hiemit und thuen kund, wienach Wir durch vielfältige Beweise zur Ueberzeugung gelangt sind, daß Unser geliebter Neffe, der durchlauchtigste Erzherzog Franz Joseph Sich der vollkommenen Reife des Verstandes erfreut, dergestalt, daß Wir Uns in Ausübung der Uns nach Unseren Haus- und Staatsgesetzen als Souverain und Familien-Oberhaupt zustehenden Befugniß bewogen finden, Höchstdenselben hiermit für volljährig zu erklären, zu welchem Ende Wir gegenwärtige Acte Höchsteigenhändig unterzeichnet und von dem Minister Unseres Hauses haben gegenzeichnen lassen.

So gegeben in Unserer königlichen Hauptstadt Olmütz am 1. December im Eintausend Achthundert und Acht und Vierzigsten, Unserer Reiche dem vierzehnten Jahre.

gez. Ferdinand.

gez. Schwarzenberg.

Ich Franz Carl, kaiserlicher Prinz und Erzherzog von Oesterreich, königlicher Prinz von Ungarn und Böhmen, erkläre hiermit, wienach Seine Majestät Unser allergnädigster Kaiser und Herr, Ferdinand der Erste, Mein geliebtester Bruder, Mir eröffnet, daß Allerhöchst Dieselben aus wichtigen Gründen die Absicht hegen, die Krone des Kaiserthums Oesterreich und der sämmtlichen zu demselben gehörigen Königreiche und sonstigen wie immer benannten Kronländer niederzulegen, beziehungsweise zu Gunsten Allerhöchst Ihres legitimen Thronfolgers zu verzichten.

Obgleich Ich nun hiernach in Gemäßheit der in Unserem Erzhause geltenden Thronfolgeordnung zum unmittelbaren Antritte der Oesterreichischen Kaiserkrone berufen wäre, so habe Ich doch nach reiflichster Ueberlegung den Entschluß gefaßt und erkläre hiermit, auf Mein angestammtes Nachfolgerecht unwiderruflich zu Gunsten Meines erstgeborenen, nach Mir zur Nachfolge berufenen Sohnes, Seiner Liebden, des durchlauchtigsten Erzherzogs Franz Joseph und der nach Ihm zur Thronfolge berechtigten Nachfolger zu verzichten, und willige ein, daß die Krone des Kaiserthums Oesterreich und aller

48

Komentář Wiener Zeitung ze 3. prosince. ▲

Komentář Slovanské lípy z 28. prosince. ▶

Čislo 26. Ve čtvrtek dne 28. prosince. Rok 1848.

V Praze, ve shorovně Lípy Slovanské č. 258—I. na Betlémském plácku v I. posch. předplácí se čtvrtletně 1 zl. na stř. Vychází 2krát týdně, v pondělí a ve čtvrtek o 3tí hodině s poledne.

LÍPA SLOVANSKÁ.

Na cis. král. poštách předplácí se čtvrtletně bez obálky 1 zl. 12 kr. stř., s obálkou 1 zl. 18 kr. stř., což i v shorovně Lípy Slovanské se obstará, pakli se jí zašle 1 zl. 18 kr. na stř. franko.

Časopis politicko-literarni a obchodnický pro Slovany na demokratickém základu.

Vydavatelstvo: Společnost: Lípa Slovanská v Praze. Volnost, rovnost a bratrství Slovanských národů! Odpovědní redaktoři: Dr. Podlipský. J. Slavomil Vávra.

Jakou chceme foederaci v Rakousku.

(Dokončení.)

Když v následku únorové revolucí i v Praze zmužil se duch svobody a národ 11. března složil svá práva a tužby v žádosti ku trůnu byl jeden z nejhlavnějších punktů onen, aby zachována byla království českému samostatnost v zákonodárství a řízení, jako pudem vedeny byly Čechy k foederaci nebo jednali hlavně o svou neodvislost od udusujícího vlivu centrální moci. Jinak to bylo ve Vídni; tam se žádalo a bojovalo o celé mocnárství neb nad celým měla se i pak rozprostírati vláda hlavního města. Proto, ačkoliv byla konstituční ústava pro celé mocnářství prohlášena, neupustila Praha od svého zvláštního požadování, jehož potvrzení i dosáhla. Tak položen byl základ foederaci rakouské. Původ její byla částí národnost, ale i historie, nebo mělo se obnoviti království české ve starých svých mezích i odvolávalo se ku vedení oprávňujících důkazů na staré poměry historické. Ale běh času byl poněkud prudčí než lidské mysle i povstalo hýbání živle slovanského, jenž nehledíc přísně na historické úvazky přirozeného hledalo sloučení. Živel slovanský chtěl státi se samotvorným a kdyby se byl ukončil sjezd slovanský, bylo by už Rakousko tvářnost jinou — tvářnost foederace, v níž i s porušením starých poměrů pojištěna by byla samostatnost jednotlivých větví slovanských. Ale události překazily tomu, a an jedna polovice Rakouska takto cestou zákonní vládou hlídanou měla své ústavě dávati základ, hleděla druhá polovice vlastní silou fisickou uhájiti si samostatnost svou.

Vláda nadržovala foederativní straně na obou polích, an stýkaly se interessy její s tímto směrem, nebo centralisace holdovala tenkráte jiné moci — Frankfurtu do rukou; až konečně se jí podařilo na obou stranách chopiti se uzdy a už všechen pohyb řiditi a vésti dle vlastní vůle a k vlastnímu prospěchu. Co by se bylo stalo, kdyby volná hýbání-se živlů, zvláště slovanských v Rakousku po dospění k cíli bylo se ukončilo, nechceme nyní vykládati, ale promluviti, jak i nyní státi se to musí, nemáli se přirozenému vyvinutí státi násilí.

Pohlednemeli na stav Rakouska, vidíme, že jest vlastně státový spolek, jenž sice během času k pouhému stínu klesnul, ale v novém svobodném hnutí jako rázem oživnul. A že oživnul, byla hlavní příčinou rozličná národnost, jenž nezničitedlně spolku tohoto jest pevný a stálý základ. Uznávámeli foederaci vůbec za základ svobodnějšího řízení, jakožto podstaty svobodné obce, která zase jest svobody vůbec nejjistější ochranou, uznávámeli foederaci i při jedné národnosti, kde bychme pak po smělém rozkouskování ohledati se musili, za nejvhodnější jest při rozličnosti národnosti slovanské, jenž svými nářečími k věčné jakési odlice při stálém se vzájemném přitulování určená se zdá foederace i se svými mezemi už kázaná a naznačená. Mohou se pak sirhnouti jakékoliv bouře, mohou ze svazku rakouského vyloučeny býti části všechny jinonárodní, vždy se vyloupnou toliko bez množení živlu slovanskému, jenž ve zvláštních k jednomu středu těžících schránkách pučeti bude. Tedy by byla foederace na základě národností, v Rakousku pro Slovany nejvhodnější. Avšak ne zcela. Nebudeme a nesmíme se vázati na historickou půdu v Uhřích, kde to zdravému vyvinutí národu jen škodí; zde musí se roveň k rovnému tuliti, proto musí Ilirsko, Srbsko vztyčiti prápor neodvislosti od Uherské střední moci, proto musejí Slováci splynouti s kmenem českoslovanským, proto i Rusíni musejí se dotřiti k samostatnosti, nebo Polsku zkvete budoucnost i bez Rusínů v bratrském spojení s ostatními Slovany. Ale to co platí tu o tam těch nedá se nikterak tvrditi o Slovincích, hlavně ale o Češích. Zde se nedá násilím roztrhnouti svazek historický, nebo příroda sama vykázala tu hranice živlu slovanskému a ti národové, jenž vetlačili se v nivy tyto, nemohou změniti osud a budoucnost Slovanstva: oni zůstanou vázani k osudu tomuto, království české zůstane, jak náš dějepisec Palacký vypravuje, neustálým strážcem a harcovníkem národnosti slovanské s německou; v stýkání tomto bezprostředním uchovává se neporušenost ostatních kmenů slovanských. Neleží v tom žádné potlačení Němectva v Čechách, nebo nejedná se tu o právo řeči a národnosti, ale ovšem nemohou Němci v Čechách nikdy splynouti s mohutným Německem; nebo i je postihl osud harcovnictví více zasloužilý, neb oni stojejí na půdě pilností slovanskou zorané.

Tak utvoří, musí se utvořiti časem foederace rakouská jakožto předchůdce velké budoucnosti slovanské; zdaliž už nyní pod dozorstvím vlády a bičištěm vojenským se to úplně stane, ovšem je pochybnost; ale zcela zvrácený směr jakožto nepřirozený nikterak nemůže býti vzat; nám pak vždy i v těchto počátcích viděti možno nevyhnutedlné dospívání ku konečnému cíli.

O vlastnictví.

Od M. A. Thiersa.

(Dokončení.)

Jiní zavrhujíce soustavu společování, vymyslili jiný způsob k opravení společnosti staré. Majíce za to, že bídá lidská pochází z drahoty všech věcí a z nedostatku peněz, ponavrhují, aby se zákonem zmírnily všeliké důchody, jakož nájemné, pachtovné úroky z jistin, pak aby též v tom samém poměru zmírněna byla cena všeho zboží; dále ponavrhují, aby posavádní peníze, pro jejichžto nedostatek též nouze povstává, zcela se zrušily a na jich místě aby se zřídila peněžna, která by, majíc za základ cenu produkcí veškeré, vydávala každému pracovníkovi dle poměru potřeb jeho lístky za peníze sloužící. Totoť jest soustava *vzájemnosti*. Navrhovatel této soustavy slibuje, že tímto způsobem potlačeno bude veškeré lichvářství; zlato a stříbro zůstane pro užitky domácí; státní dluhy se tím v několika letech splatějí; přestanou útraty za vybírání daní, neboť daně budou dosazeny vydanými od peněžny lístky; bude se též moci zrušiti celnictví a vyslanectví cizí, vojsko celé, neboť národy jsouce zavázány odbírati naše listy, aby obdržely naše výrobky a nám svoje prodávati mohly, budou s námi nerozlučitelně spojeny. Tím způsobem bude ustanoven věčný mír, a spolu bude rozšířena zámožnost všeobecná. Při všem tom bojuje navrhovatel nepochopitelným způsobem proti ustanovovatelům někdejšího *maximum* a proti tvořitelům *papírových peněz!*

Mámli odpověditi na návrhy nového opravovatele tohoto, jako by vše to bylo opravdu míněno, chci pouze podati několik myšlének zcela jednoduchých a nepopíratelných.

Především nemyslím, že by bylo možná určiti cenu všech věcí. Ukazuje to dějepis o zavedení *maximum*. Neboť kdyby se mohl podařiti ten zázrak, že by se vmísil stát jako vyšetřovatel

8

Tiráž

Název: 1848 - Osmičky v dějinách českých zemí
Publikace k výstavě archivních dokumentů z cyklu Osmičky v dějinách českých zemí.
Autor: Milan Vojáček
Redakce: Emilie Benešová
Grafické zpracování: Eva Filipová
Reprodukce: Martin Hrubeš, Iveta Mrvíková
Exponáty byly vybrány z fondů 2. oddělení Národního archivu a z fondů knihovny Národního archivu.
Vydal Národní archiv, Archivní 4, Praha 4 - Chodovec v roce 2008.